

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 9

D. L. K. KĘSTUTIS, 5 P. P. ŠEFAS

Politikos apžvalga

AUSTRIJOS ĮVYKIŲ ATGARSIAI

Piliečių karas Austrijoje jau baigtas, tačiau jo atgarsiai dar tebeskamba. Kaneleris Dollfuss'as šiomis dienomis dėl tų įvykių pareiškė, kad socialistai per ilgus metus prisikrovė slapta ginklų ir rengėsi jėga paimti valdžią į savo rankas ir todėl jis turėjo nesigailėti aukų ir padaryti galą šiam kenksmingam reiškiniui.

Patys socialistai neigia, kad jie norėjo paimti valdžią ir pareiškia, kad jie norėjo tiktai apsaugoti valstybę nuo fašizmo.

Spaudos žiniomis per piliečių karą žuvo Austrijoje apie 500 žmonių. Be to, dar daug buvo nuteista mirti.

VIDAUS BŪSENA PRANCŪZIJOJE SUSITVARKO

Po didelių neramumų ir politinio gyvenimo suirimo vidaus būsena Prancūzijoje pradeda susitvarkyti. Naujoji Dumerg'o vyriausybė turi pasitikėjimą tiek parlamente, tiek visame krašte. Jai pavyko apsidirbti su biudžetu, dėl kurio buvo nuverstos ankstyvesnės vyriausybės, nes buvo priimtas jos pasiūlymas visą biudžetą priimti sykiu, nesvarstant jo punktus. Tai yra retas precedentas parlamentiniame gyvenime. Dumerg'as savo deklaracijoje parlamentui, kuri buvo labai trumpa, pareiškė, kad jo tikslas yra moralinis valstybės atstatymas (čia turėta galvoj daugelis aferų, kurios paskiausiai pasireiškė), finansinis sutvarkymas ir palaikymas prancūzų tarptautinio autoriteto. Dumerg'as dar pareiškė, kad jo vyriausybė stengsis, jog prancūzai būtų naudingi tarptautiniame gyvenime, Tautų Sąjungoj ir šiaip įvairiose konferencijose ir dirbtų visos žmonijos labui.

KĄ LENKIJA PASIEKĖ MASKVOJE

Lenkų užsienių reikalų ministerija šiomis dienomis išleido komunikatą (pranešimą) apie Becko vizitą Maskvoje ir to vizito rezultatus. Komunikate papasakota, kad Beckas tarėsi su Litvinovu įvairiais tarptautiniais reikalais, tačiau daugiausia dėmesio buvo atkreipta į rytų Europos problemas. Nutarta tarp savęs bendradarbiauti ir stengtis palaikyti taiką rytų Europoj, kur būsena gana įtempta.

LENKIJOS — ESTIJOS SANTYKIAI

Santykiai tarp lenkų ir estų paskiausiai pasidarė labai glaudūs. Mat, lenkams svarbu turėti bent vieną bičiulį Pabaltijo valstybėse. Latviai paskiausiai kiek atsitolino nuo lenkų ir todėl lenkai dabar stengiasi draugauti su estais. Mat, jie gerai žino, kad tuo jie trukdo Pabaltijo valstybių sąjungos sudarymą, nes Lietuvą neis į sąjungą kartu su lenkais, kol nebus sutvarkytas Vilniaus reikalas, o kad būtų sąjunga be lenkų — jie to nenori. Iš kitos pusės estams tai kol kas naudinga, nes gali prekiauti su lenkais ir jais orientuotis užsienių politikoj, kadangi su vokiečiais santykiai paskiausiai yra įtempti dėl Estijos vokiečių sudraudimo. Tais pačiais pagrindais estai paskiausiai stengiasi palaikyti glaudžius santykius ir su Sovietų Rusija.

LATVIJOS — ESTIJOS DRAUGINGUMO SUTARTIS

Šiomis dienomis buvo Rygoje pasirašyta draugingumo sutartis tarp Latvijos ir Estijos. Kaip šios sutarties išvados, kiekviena šalis gavo lengvatų prekybos srity. Spauda nurodo, kad nuo tų lengvatų vienas žingsnis iki muitų unijos ir nuo muitų unijos iki sąjungos.

VOKIEČIAI SUNKINA EKONOMINIUS SANTYKIUS SU LIETUVA

Vokiečiai šiomis dienomis dar sumažino Lietuvai kontingentą sviestui į Vokietiją įvežti ir skirtumą leido papildyti lenkams. Tai yra jų „politikos“ Lietuvos atžvilgiu naujosios krypties vaisiai.

LENKŲ — LATVIŲ DERYBOS

Šiomis dienomis prasideda derybos tarp latvių ir lenkų. Per šias derybas bus svarstomi lenkų prekių per Latviją tranzito reikalai. Tam tikslui bus aptartas Dauguvos laivinkystės sutvarkymas. Mat, lenkams iš to bus didelė nauda, jie gaus dar vieną išėjimą į jūrą ir galės per jį eksportuoti savo medžius ir kitą prekę.

LENKŲ OKUPUOTAJAM KRAŠTE BADAS

Visoj Lenkų valstybėj smarkiai siaučia ekonominė krizė, bet sunkiausiaji būsena yra okupuotuose kraštuose. Mat, lenkai čia elgiasi kaip okupantai ir kraštu nesirūpina. Dabartiniu metu Vilniaus krašte siaučia badas. Spaudos žiniomis, badauja net apie 20.000 kaimiečių.

VOKIEČIAI KIŠASI Į LIETUVOS VIDAUS REIKALUS

Šiomis dienomis vokiečių vyriausybė per savo atstovą Kaune patiekė mūsų užsienių reikalų ministeriui Dr. Zauniui notą dėl naujai išleistojo įstatymo tautai ir valstybei apsaugoti. Jie stengiasi įrodyti, kad tai blogai atsilieps į lietuvių-vokiečių santykius. Tačiau tai yra grynai vidaus reikalas ir niekas neturi teisės į juos kištis. Be to, įdomu, kodėl vokiečiai tiek suinteresuoti šiuo įstatymu, juk Lietuvoje gyvena ir kiti svetimtaučiai. Tur būt, ne be reikalo.

SUSTABDĖ „NEUMANININKŲ“ IR „SASSININKŲ“ VEIKIMĄ

Šiaulių apygardos teismo tardytojo nutarimu galutinai sustabdyta Klaipėdos pragarsėjusių hitlerininkiškų Neumanno ir Sasso arba vokiškai vadinamų: Christlich - Sozialistische Arbeitsgemeinschaft ir Sozialistische Volksgemeinschaft partijų veikimas. Uždarymas yra pagrįstas naujai išleistu tautos ir valstybės saugumo įstatymu. Nusikalstamoji medžiaga jau ilgą laiką buvo renkama uolios Klaipėdos saugumo policijos. Vasario 22 d. saugumo policija vėl iškrėtė minėtų partijų būstines ir radę nusikaltimo medžiagos užantspaudavo jas. Iš tardymo duomenų aiškėja, kad minėtos partijos rengėsi ginkluotu sukilimu Klaipėdos kraštą atplėšti nuo Lietuvos. Galutinai partijas uždarys tik apeliaciniai rūmai. Dėl minėtų partijų uždarymo „Liet. Keleivis“ Nr. 45 savo vedamajame: „Ką sėja, tą ir dagojo..“ rašo: „Kas šių grupių veikimą maždaug per devynis mėnesius iš arti krašte pasižiūrėjo, tas seniai žinojo, kad „Gemeinschaft“ galutinis tikslas buvo sukilimu Klaipėdos kraštą nuo Lietuvos atplėšti. Šitas, kaip iš teismo sprendimo pamatavimo matyti, dabar pasitvirtino, peržiūrint rastą medžiagą ir nagrinėjant liudininkų parodymus, suimant kai kuriuos „Gemeinschaftės“ vadus. Užtenka tik prisiminti atrastą raštą, kur Generalkonsulato veterinorius Dr. Luetgens važiavo į Tilžę pas Neumaną su pranešimu“. Savo ilgame straipsnyje „Liet. Keleivis“ sumini du bandytus sukilimus. Pirmasis buvo 1923 m., antrasis 1925 m. Paskutiniojo visą štabą areštavo mūsų saugumo policija. Tai vis tų pačių „Gemeinschaft“ vadų arba jų užkulisyje stovėjusių ir diriguojamų žmonių darbas. Toliau „Liet. Keleivis“ rašo: „Nei šis pralošimas kai kurių karštuolių Klaipėdos krašte neatšaldė. Nebuvo praleidžiama mažiausia proga, kurioje viskas, kas lietuviška, aštriausiai apkariaujama buvo. Krašto gyventojai, kurie lietuviai būdami save tokiais vadinosi, sulaukė kuo didžiausio išniekinimo. Lietuvių persekiojimas jų pačių krašte pasiekė to, kad kaip šiose dienose Smeltėje (Klaipėdos priemiestyje, J. A. M.) matėm, už valstybės vėliavos iškėlimą net subadomi peiliais, kad reikėjo greičiausiai ligoninėn skubintis“.

Jonas A. Misiūnas.

DIDŽIOSIOS EUROPOS VALSTYBĖS GARANTUOJA AUSTRIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖ

Šiomis dienomis anglų užsienių reikalų ministerija paskelbė pareiškimą apie Austrijos tarptautinę būseną. Šiame pareiškime pasakyta, kad anglų, italų ir prancūzų vyriausybės susitarė atsakyti į austrų užklausimą dėl skundo, kurį ji nori iškelti prieš Vokietiją Tautų Sąjungoj dėl kišimosi į jos vidaus reikalus. Pareiškime pabrėžiama visų trijų valstybių pažūros, kad Austrijos nepriklausomumo ir neliečiamumo garantavimas atitinkamomis sutartimis yra būtinas reikalas.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Krauju ir mirtimi tėvynę nelaimėj vaduosim

Šių metų kovo 2-ji diena kęstutininkų šeimai labai reikšminga, nes tą dieną pulkui sukanka 15 metų amžiaus. Senųjų valstybių kariuomenių gyvenime toks pulko amžius gal atrodo visai trumpas, bet mūsų jaunutėje valstybėje toks pulko amžius jau yra ilgas ir reikšmingas, nes parodo, kad pulko pradžia siekia faktišką Nepriklausomos Lietuvos valstybės pradžią. Tai parodo, kad pulkas kūrėsi tais sunkiaisiais laikais, kai dar tebesikūrė pati valstybė, ir kad šio pulko, kaip ir kiekvienos naujos formacijos įsikūrimas, buvo itin svarbus.

1919 m. kovo 2 d. karininkas Škirpa pradėjo formuoti atskirą, vėliau pavadintą Vilniaus batalioną, kuris kovų lauke augdamas ir stiprėdamas, išaugo į 5-ąjį pulką, vėliau gavusį teisę vadintis mūsų narsiojo D. L. K. Kęstučio vardu.

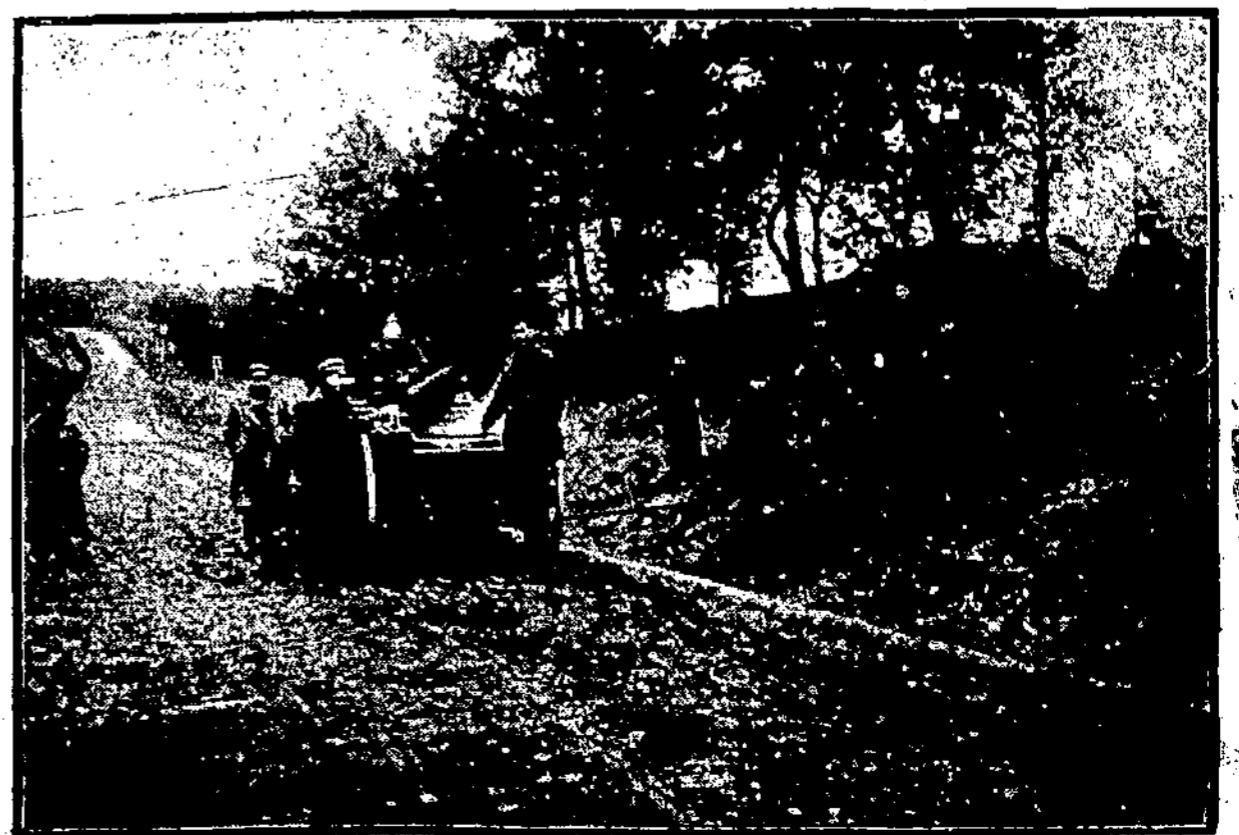
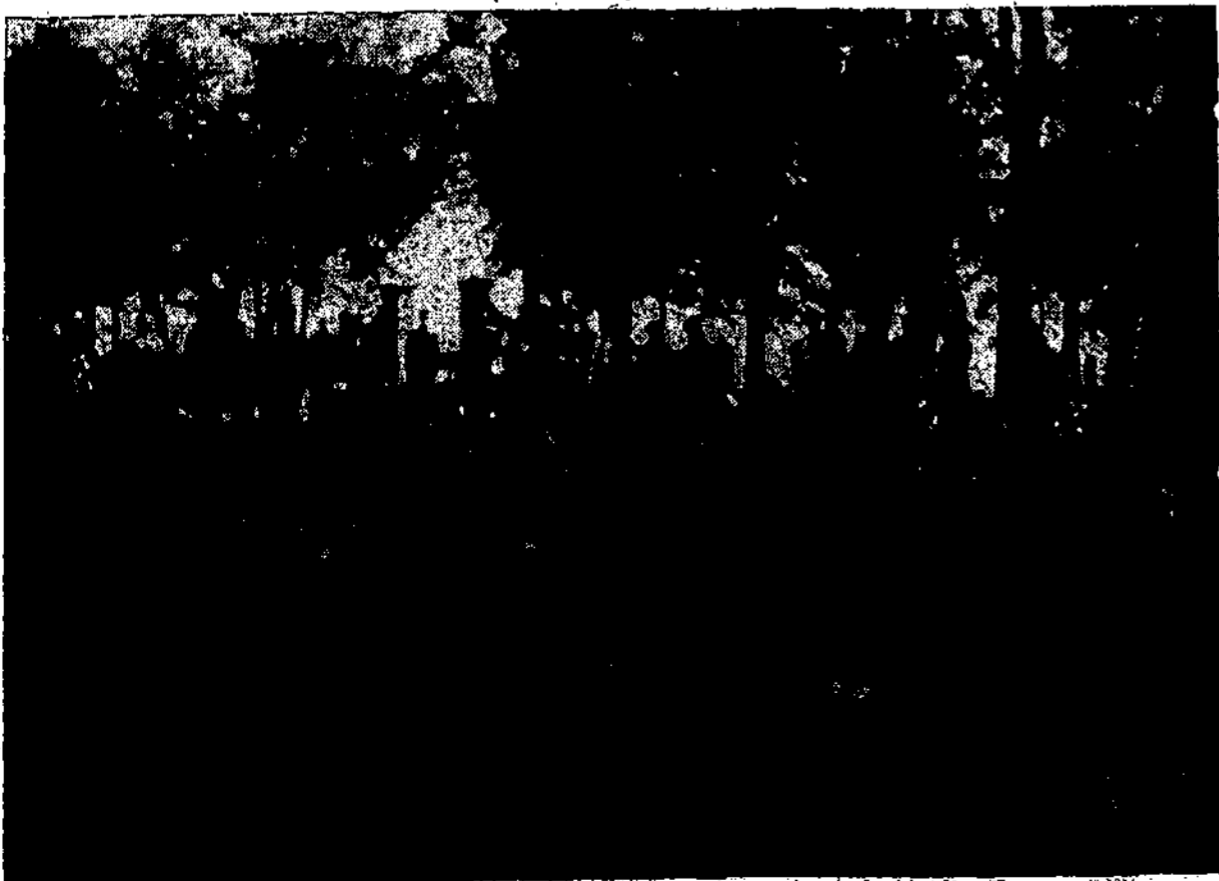
Tačiau 1919 m. kovo 2 d. tai tik formali atskirojo bataliono pradžia. Bataliono branduolys arti 200 savanorių susidarė dar Vilniuj, kai ten 1918 m. gruodžio 24 d. įsisteigė komendantūra. Šie Vilniaus savanoriai su jų vadu karininku Škirpa, Vilnių bolševikams užėmus, buvo priskirti prie Kauno komendantūros, iš kurios, karin. Škirpai pradėjus steigti atskirąjį batalioną, beveik visi perėjo į jį. Juos čia traukė gandas, kad šis batalionas turės pirmasis žygiuoti į jų mylimąjį Vilnių. Taigi tie pirmieji savanoriai, Vilniaus meilės ir ilgesio kupini, narsūs, pasiryžę jaunuoliai ir sudarė tą kietąjį bataliono branduolį, kuris sunkiose aplinkybėse, kautynių laukuose išaugo į dabartinį, mūsų kariuomenės šeimos garbingąjį narį, 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulką.

Tačiau ne iš karto pulkas gavo Didžiojo Lietu-

vos Kunigaikščio Kęstučio vardą. Šio Didžiojo Karžygio vardas neduodamas dovanai. Už teisę vadintis šiuo vardu, kęstutininkams teko išeiti ilgą pasiaukojimo, kovų ir pergalės kelią. O šio kelio ilgumas matuojamas ne kilometrų skaičium, ne laiko tarpu, bet nuveiktais darbais ginant piktą priešų užklyptą tėvynę.

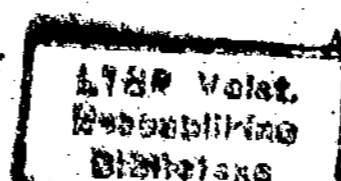
Vos spėjęs šiaip taip susitvarkyti, atskirasis batalionas, karin. Škirpos vadovaujamas, to paties mėnesio, kuriam pradėjo organizuotis, paskutinę dieną stojo į tėvynės vadavimo darbą. To darbo tada buvo tiek daug, nepriklausomos valstybės kūrimo rugiapūtė buvo tokia karšta, kad Lietuva negalėjo laukti, kol šis jaunutis kovos vienetas subręs. Ji šaukė visus savo sūnus stoti į kautynių lauką, kas tik ginklą bent kiek vartoti gali.

Blogai aprengti, daugelis dargi su savais civiliškais rūbais, prastais šautuvais ginkluoti, vos vos kiek pamokyti, o kiti ir visai nieko nemokyti, atskirojo bataliono kareiviai išžygiavo į sunkų žygį prieš sutikti. Tai buvo lyg trapius laivelio išplaukimas į platųjį neramų vandenyną. Gal nevienam vadui, žiūrint į šį vienetą, kilo abejojimo, kokios naudos bus iš jo; ar atlaikys jis pirmuosius žiauraus prieš smūgius, ar subyrės į sudedamąsias daleles. Bet aštrus bataliono vado žvilgis savo valdinių akyse įžiūrėjo brangią karių sielos vertybę — pasiryžimą žūt būt nugalėti. Tą sielos vertybę jau Napoleono genijus įvertino; ji neapvyllė ir šio bataliono vado. Vilniaus troškimo ir tėvynės meilės vedami atskirojo bataliono jauni kariai jau pirmose kautynėse Žiežmarių rajone parodė, ko jie verti.

5 p. p. kariai, nuginklavę lenkų brigados dalį, įsisi ir pietauja Kaišiadoryse (1920 m. liepos m.)

Atvežė pietus (5 p. pulkas fronte)

Pastoję kelią į Lietuvą besiveržiančioms gaušioms rusų bolševikų gaujoms, atskirojo bataliono kariai juos sumušė ir išsklaidė. Šis kovos krikštas kęstutininkų batalionui likimo galios buvo lemta gauti toje istoriškoje vietoje prie Strėvos upės, kur dabartinio pulko šefas D. L. K. Kęstutis 1348 metais sumušė 10.000 kryžėvių. Šioj vietoj, kautynėse su Lietuvos priešais kryžėviais, žuvo Kęstučio mylimas brolis Narimantas, šioj pačioj vietoj, kautynėse su rusais bolševikais, žuvo pirmieji du nauji kęstutininkai — kareiviai Jurgis Danielius ir Vincas Marcinkevičius. Čia buvo ir pirmieji sužeistieji. Šis sutapimas, šios kęstutininkų brangios aukos, tai pirmasis simboliškas ryšys su D. L. K. Kęstučiu, kurio vardu paskui pulkas gavo teisę vadintis.

Vėliau per 1919—20 metus kęstutininkai turėjo visą eilę garbingų žygių ir kautynių įvairiuose Lietuvos žemelės kampuose. Kęstutininkai kovėsi ir Zarasų krašte, pasiekdami Dauguvos krantus Latvių žemėje; skersai ir išilgai išvaikščiojo Žemaitijos laukus, bevalydam juos nuo vokiečių okupantų padermės - bermontininkų. Už žygius Žemaitijoje pulkas įgijo teisę vadintis Kęstučio vardu. O kiek vėliau, Vilniaus fronte, pulkas turėjo grumtis su pačiu piktuoju Lietuvos priešu — lenkais. Čia 1920 m. VII—15 d. Jateliškių ir Panerių rajone pulko I batalionas turėjo vienas iš garbingiausių kautynių, nes visiškai sunaikino žygiavusios į Kauną lenkų

brigados avangardą. O vėliau pulkas jau kovėsi Krasnopolio rajone, Seinų miestą bevaduodamas, Beržininkų pozicijas begindamas ir daugely kitų.

Visoje eilėje kautynių išsiskyrę narsuoliai — 15 karininkų ir 41 kareivis, pirmųjų tarpe kęstutininkų pulko kūrėjas plk. Škirpa ir dabartinis jo vadaš plk. ltn. Raštikis, buvo apdovanoti Vyčio Kryžiaus ordinu, o vienas kareivis prancūzų bronzos ordinu „Medaille d'Honneur“. 3 pulko viršilos dėl pasižymėjimų kautynėse pakelti į leitenanto laipsnį.

Šie pulko žygiai neapsėjo be aukų. Krauju ir mirtimi tėvynę nelaimėj vaduodami — kaip ir pulko vėliavoj įrašyta, ant tėvynės aukuro 1919—20 ir 1923 m. savo galvas sudėjo 1 karininkas (ltn. Saldukas) ir 51 kareivis. Daugelis dėl žaizdų nustojo sveikatos, kiti buvo patekę į nelaisvę. Jų tarpe tenka paminėti ir dabartinį pulko vadą gen. št. plk. ltn. Raštikį, kautynėse ties Daugpiliu sužeistą ir patekusį į bolševikų nelaisvę.

Per savo 15 metų 5 p. D. L. K. Kęstučio pulkas savo priešaky turėjo 6 vadus: karin. Škirpą, plk. ltn. Velykį, plk. ltn. Reklaitį, gen. št. plk. ltn. Pundzevičių, plk. Vidugirį ir dabar e. p. vado pareigas gen. št. plk. ltn. Raštikį.

Turėdamas tokią garbingą praeitį, kęstutininkų pulkas šiuo taikos metu sustiprėjęs ir gerai susitvarkęs laukia laimingojo žygio į mūsų Vilniaus sostinę, į Kęstučio Trakų pilį.

Kpt. Vilutis

Kankinė dėl lietuviybės

Okupuotas Vilniaus kraštas. Lydos apskritis, Rodūnės apylinkės. Lietuviybė čia klesti ir žydi nuo amžių. Senovėj rodūniečiai padėjo statyti didžiajam kunigaikščiui Gediminui Lydos pilį. Iš rodūniečių tarpo išėjo daug žymių senovės karo vadų, kurių vienas vardas baimė sudrebindavo priešų širdis. Laikai bėgo, bet rodūniečiai kaip buvo, taip ir liko lietuviais. Tik šiandien jie velka lenkų jungą, kenčia dėl lietuviybės. Tačiau nenusimena. Jie tvirtai tiki susilaukti laisvojo rytojaus.

Pakrypusi, palinkusi trobelė kaimo gale. Nieku ji nuo kitų trobų iš oro nesiskiria. Tokios pat siauros durys, toki pat maži langai, toks pat apsamojėsenas šiaudinis stogas. Bet visam kaimui ji turi didelės reikšmės. Čia renkasi vaikai mokytis lietuviškojo rašto, nes mokyklės kaime nėra. O buvusiąją lietuviškąją mokyklą lenkai jau seniai uždarė.

Mokomasi senoviškai, nes ir mokytojo nėra. Sena davatkėlė Darata, kuri puikiai atmena prieškarinius kruvinus susirėmimus su lenkais Rodūnės bažnyčioj, vedžiodama šiaudeliu elementoriaus lapus, „slebizavodama“ skaito, o vaikai — iš viso ketvertas — paskui kartoja. Tai ir visa „slaptoji“ mokykla, kurios lenkų žandarai taip užsispyrę ieško. Galų gale jiems pavyksta. Jie užklumpa mokyklą kaip tik tuo metu, kai vaikai, Daratos pagalba, sunkiai kovoja su pirmomis „Tėve mūsų“ eilutėmis.

Lenkų žandarams iš karto aišku, kad čia milžiniškas nusikaltimas prieš Lenkijos saugumą. Nepaprastas pavojus gresia lenkų „žėčpospolitai“ iš senos davatkos Daratos ir jos keturių mažų klausytojų. „Mokykla“ atakuojama laikantis visų strategijos taisyklių, išlaužiamos durys ir įsibraunama į vidų. Keturi maži

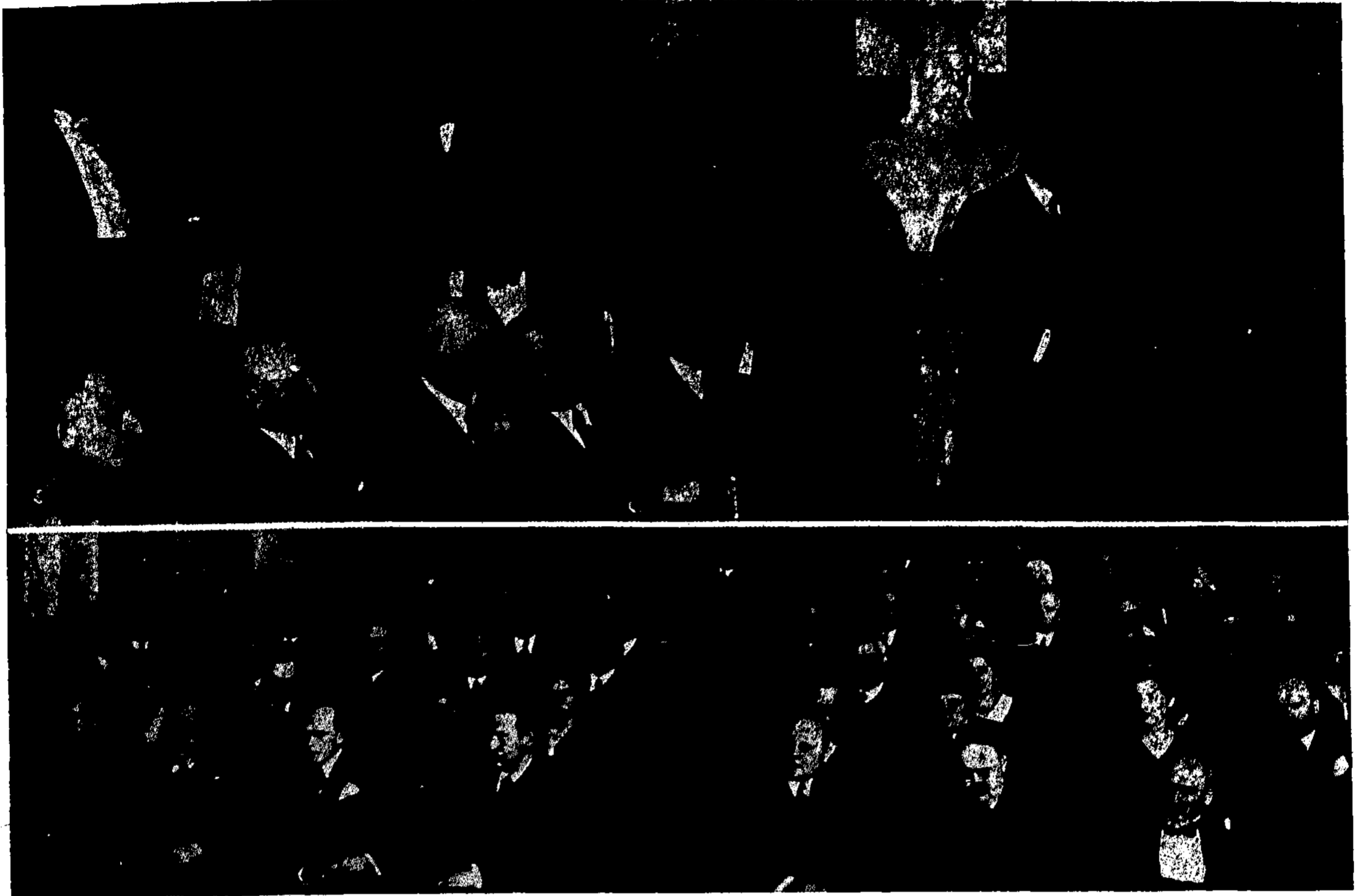
„nusikaltėliai“ spaudžiasi prie Daratos sijono. Pasiirsta komanda, Darata suimama ir išvedama. Kur? Gal į Rodūnę, gal į Lydą, o gal ir į Vilnių. Keturių tėvų vaikai po savaitės gauna sumokėti stambias pabaudas. Bet kur dingo Darata?

Ėjo, slinko dienos, o apie Daratą jokių žinių nebuvo. Tik po ilgesnio laiko buvo sužinota, kad senoji Darata mirė kalėjime, smarkiai lenkų sumušta. Lenkai nuslėpė net vietą, kur ją palaidojo... Amžinaatsilsis, tau, senoji Darata!

Rodūnietis

Lituanika II

Iš Amerikos gauta tikrų žinių, kad ateinančią vasarą, birželio mėn., bus daromas antras lietuvių lakūnų mėginimas perskristi Atlanto vandenyną iš Amerikos į Kauną. Šį kartą ruošiasi skristi geriausias Amerikos lietuvių lakūnas Jonušas-Janušauskas. Amerikos lietuvių aukomis jau nupirktas lėktuvas, kurs bus pakrikštytas Lituanikos II vardu. Šis lėktuvas yra žymiai geresnis už Dariaus ir Girėno lėktuvą Lituaniką I. Jo motoras yra 550 jėgų ir greitis 260 kilometrų per valandą, tuo tarpu kai Lituanika I turėjo tik 365 jėgų motorą ir 180 kilometrų vidutiniško greičio. Tuo tarpu dar nėra tiksliai nustatyta, iš kur Lituanika II išskris: ar iš New Yorko, ar iš Čikagos. Lakūnas Janušas yra gimęs Papilėj ir mokėsis Rygoj. Didžiojo karo metu tarnavo Amerikos aviacijos korpuse ir dirbo, kaip radio mechanikas aviacijos tarnyboj Prancūzijoje. Paskiau, baigęs aviacijos mokyklą, ilgus metus tarnavo lakūnu įvairiose Amerikos oro susisiekimo bendrovėse, skersai ir išilgai išlakstydamas šiaurės ir pietų Amerikas. Todėl, reikia tikėtis, kad tokiam įgudusiam lakūnui pavyks baigti Dariaus ir Girėno garbingą žygį.

Estų nepriklausomybės sukaktuvių paminėjimas Kaune. Viršuje: užsienių reikalų ministeris dr. Zaunius kalba prie radiofono; šalimais sėdi estų - lietuvių draugijos valdyba; užpakaly, estradoj — choro dalis. Apačioj, pirmoje eilėj (iš kairės): kr. aps. min. plk. Giedraitis, susisiekimo min. inž. Vileišis, estų ministeris dr. Leppik'as, užs. reik. min. dr. Zaunius, latvių atstovo pavaduotojas Sieverts, prof. Römeris, prof. Čepinskis.

Estų nepriklausomybės minėjimas Kaune

Šeštadienį, vasario 24 d. Lietuvos kariuomenės karininkų ramovėje lietuvių-estų draugija surengė iškilmingą estų nepriklausomybės 16 metų sukaktuvių minėjimą, kuriame dalyvavo krašto apsaugos ministeris plk. Giedraitis, užs. reik. ministeris Zaunius, susisiekimo ministeris inž. Vileišis, vid. reik. m-jos gen. sekretorius plk. Štencelis, diplomatinio korpuso nariai, karininkai, lietuvių estų draugijos nariai ir daug publikos.

Pirmininkavo p. J. Vileišis, kuris atidarė iškilmingą minėjimo aktą ir palinkėjo Baltijos tautoms sueiti į sąjungą.

Užs. reik. ministeris p. Zaunius savo kalboje (išspausdinta ištisai „Lietuvos Aido“ 46 Nr.) nurodė, kad Lietuva laikosi Baltijos solidarumo politikos ir stovi už Baltijos tautų bendradarbiavimą. „Tikrasis mūsų nepriklausomybei saugoti kelias — pasakė p. ministeris, — veda į talką su tais, kurie gyvena panašiose politinėse ir geografinėse sąlygose“.

Estų ministeris Lietuvai dr. Leppik'as lietuviškai padėkojo susirinkusiems už draugiškumą ir pabrėžė, kad estai su gilia simpatija seka lietuvių gyvenimą ir pažangą visose srityse.

Atvykęs į iškilmės iš Tallinno (estų sostinės) aukštesniųjų mokyklų departamento direktorius p. Borkvell'is papasakojo rusiškai apie estų kovas su vokiečiais ir rusais už savo nepriklausomybę. Aiškindamas estų tautiškos vėliavos spalvas: mėlyna — juoda — balta (dangus, žemė ir gera širdis), p. direkto-

rius palinkėjo, kad šios vėliavos spalvos būtų estų ir lietuvių tautų siekimų įkūnijimo simboliu, t. y. dangus tegul suteikia šioms tautoms laimę, žemė tegul duoda derlių, o gera širdis tejungia tautas.

Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. Roemeris savo paskaitoje kalbėjo apie Baltijos valstybių sąjungos reikalingumą.

Iškilmės baigėsi prof. Kačanausko choro koncertu su operos solistais. Koncerto programa buvo iš estiškų ir lietuviškų dainų. Estiškos dainos susirinkusiems labai patiko.

Ulonai joja

Trinka žemė, švilpia vėjas,
Kai ulonai joja.
Lydi akys mergužėlių,
nykstantiems mojuoja.

Kas jiems kalnas, grioviai, tvoros? —
žirgai mylias skelia!
Kliūtys lieka melsvam toly.
pricš juos lygus kelias.

Dulka kelias, smėliu taškos,
tolumon banguoja.

Su žirgais greitiems ulonams
medžiai šakom moja.

O kai vakaras apgaubia
žemę juodu šydu;
tai ulonai šaunūs grįžta, —
daina juos palydi.

Vkt. Miliūnas

Gen. M. Hartmanis, Latvių vyriausiojo štabo viršininkas

Vasario 20 d. valstybės prezidento įsakymu Latvijos kariuomenės štabo viršininku-paskirtas 1-sis štabo virš. padėjėjas generolas Martynas Hartmanis.

Gen. Hartmanis gimęs 1882 m. spalio 18 d. Latvijoje, Kuldigos apskr., Grikių valsč. Pradžioje mokėsi Vilniaus techniškoje geležinkelių mokykloje. Baigęs šią mokyklą, 1904 m. stoja savanoriu į 106 pėstininkų pulką.

Gen. Hartmanis, Latvijos kariuomenės vyr. štabo viršininkas

1908 m. baigia Vilniaus karo mokyklą su 1 rūšies pažymėjimu ir pagyrimu. Pakeltas į pirmąjį karininko laipsnį, skiriamas į 115 pėst. pulką Rygoje. 1913 m. Hartmanis stoja į karo akademiją Petrapilyje, bet pasaulio karas nutraukia mokslą ir jam tenka aktyviai dalyvauti kare. Pradžioje tarnauja savo pulke, vėliau skiriamas į 29 divizijos štabą. Didžiojo karo metu patenka į vokiečių nelaisvę.

Latvijos tautinėje kariuomenėje Hartmanis tarnauja jau nuo 1918 m., netrukus po valstybės nepriklausomybės paskelbimo. 1919 metais, po balandžio 16 d. sukilimo, kai buvo nutrauktas Latvijos kariuomenės dalių organizavimas Kurzemėje ir latvių kariuomenės dalys čia buvo apsuptos prieš, Hartmanis su kitais karininkais vyksta į Cesų kovas. Tais pat metais jis skiriamas Žiemų Latvijos brigados štabo viršininku. Latvijos kariuomenei susivienijus, jis suorganizuoja kariuomenės vyriausiojo štabo operatyvinę dalį ir pirmuoju eina šios dalies viršininko pareigas. Kai išsiaiškina, kad artimiausiomis dienomis laukiamas bermontininkų puolimas, Hartmanis latvių vyriausiojo kariuomenės vado gen. Baluodžio siunčiamas nepaprastu įgaliotu atstovu su kitais specialės misijos nariais į Lenkiją. Ši misija sėkminga: abiejų kariuomenių bendradarbiavimo dėka atvaduojama Latgalija. Pasibaigus karo veiksmams, Hartmanis lieka Lenkijoje kaip Latvijos militarinis atstovas. 1922 m. jis grįžta į savo senąją tarnybą — štabo operatyvinės dalies viršininku, bet jau tų metų rudenį vyksta į Prancūzijos

karo akademiją, kurią 1924 m. sėkmingai baigia. Baigęs karo akademijos kursus, Hartmanis, be to, Prancūzijoje absoluoja dar aukštesnius dalių viršininkų (generolų) kursus. 1929—1930 m. jis eina Cesų pėstininkų pulko, o nuo 1932 m. — 1933 m. vasario mėn. Žemgalijos divizijos viršininko pareigas.

Gen. Hartmanis apdovanotas Lačplėšio karo ordinu, Trijų Žvaigždžių ord. kom., Prancūzijos garbės legiono karininko kryžium, Švedijos Ieties ord., Polonia Restituta II laipsnio ordinu ir kitais latvių ir kitų šalių ordiniais ir pažymėjimais.

Vyt. Gačonis

Priėmimas SSSR atstovybėj

Vasario 23 d. SSSR karo atstovas Lietuvai Tiagunov'as, minint 16-sias raudonosios kariuomenės sukaktuves, surengė atstovybėj priėmimą, į kurią atsilankė kr. ap. min. plk. Giedraitis, vidaus reikalų min. plk. Rusteika, vid. reik. min-jos gen. sekretorius plk. Štencelis, įgaliotas ministeris Bizauskas, latvių karo atstovas plk. ltn. Kuocinis, mūsų aukštoji karo vadovybė ir karo spaudos atstovai.

Sargyboj

Juodom skarom naktis susupo
Rajoną, pievas ir laukus.
Sieloj pašėliškasis ūpas —
Budžiu už tėviškės namus.

Ei, užk, ei, stauk, padūkės vėjau
Ei, trenk melodijas šiurpias.
Budžiu, kaip sentėviai budėjo —
Nieks šaliai pančių neužmes.

Mėnuo keliauja debesiuose,
Sidabrais grindžia sau kelius,
Liūdni be lapų švilpia uosiai —
Tėvynės uosiai, jus myliu.

Taip gera čia, kai maršus groja
Pašėlęs vėjas ir naktis.
Balti laukai akis vilioja,
Mėnulis žaidžia žvaigždėmis.

Su ginklu broliu, su draugužiu
Už tėviškę budžiu nakčia.
Nors vėtros šėlsta, vėtros užia,
Budėti gera, gera čia.

Juodom skarom naktis susupo
Rajoną, pievas ir laukus.
Sieloj pašėliškasis ūpas —
Budžiu už tėviškės namus.

Kazys Bradūnas

Lietuvos kariuomenės gūdų dalių įsteigimo sukaktuvės

(1919 — II. 27 — 1934)

1919. II. 27 Kaune pradėta formuoti prie Gūdų kariškojo biuro Kaune savanorių kuopa, kuri IV. 12 pavadinta 1-mo gūdų pėst. pulko 5 kuopa. Kuopą įsteigė ir savanoriams vadovavo majoras V. Kozlovas. Pulku žlugus, jojo 5 kuopa gavo 1-sios gūdų atskiros kuopos vardą. Suformuota IV. 17 komanda prie gūdų kariškojo biuro Kaune, VI. 25 d. pavadinta 2-a gūdų atskira kuopa.

Pirmieji gūdų savanoriai

Kuopos išvyko į Daugpilio frontą: 1-ji VI. 20, 2-ji X. 15. 1919. XI. 17 kuopos sujungtos ir suformuotas gūdų pėstininkų batalionas (2 pėst. kuopos, kulkosvaidžių, ryšių bei ūkio komandos). 1920. IV. 1, atleidus iš kariuomenės okupuotų kraštų kareivius, batalionas performuotas vėl į gūdų atskirą kuopą.

IX. 27 Vilniuje pradėtas formuoti atskiras gūdų batalionas, į kurį įsiliejo ir atskiroji kuopa, buvusi visą laiką fronte. Ji buvo pavadinta bataliono 1 kuopa.

1923. III. 28 batalionas reorganizuotas į atskirą gūdų kuopą, o VII. 20 šioji kuopa išformuota.

Dalių šventės: 1-os gūdų atskiros kuopos — II. 27, atskiro gūdų bataliono — IX. 27.

Gūdų dalys dalyvavo žygiuose ir kautynėse: prieš rusus - bolševikus ties Obeliais, Aleksandravėle, Eglaitė, Šedernu, Ilukste (1-ji gūdų atskira kuopa); ties Dauguva ir Daugpiliu bei Šventenu (1 ir 2 kuopos, gūdų pėstininkų batalionas); prieš lenkus — ties Kščava, Zarasais, Brėslauja, Švenčionėliais, Turmantu, Malėtais, Videniškiu, Giedraičiais (gūdų atskiroji kuopa, vėliau atskirojo gūdų bataliono 1 kuopa); demarkacijos linijoje ties Mėrkine (atskiras gūdų batalionas). Be to, atskiras gūdų batalionas dalyvavo Kazlų-Rūdos — Marijampolės geležinkelių statyboje.

Kautynėse nukauta ir lauko ligoninėse mirė karininkas Pliska ir 18 kareivių, sužeista 17 kareivių, invalidais liko 3 kareiviai dingusių be žinios 5 kareiviai, paimta į lenkų nelaisvę 28 kareiviai (grįžo 27).

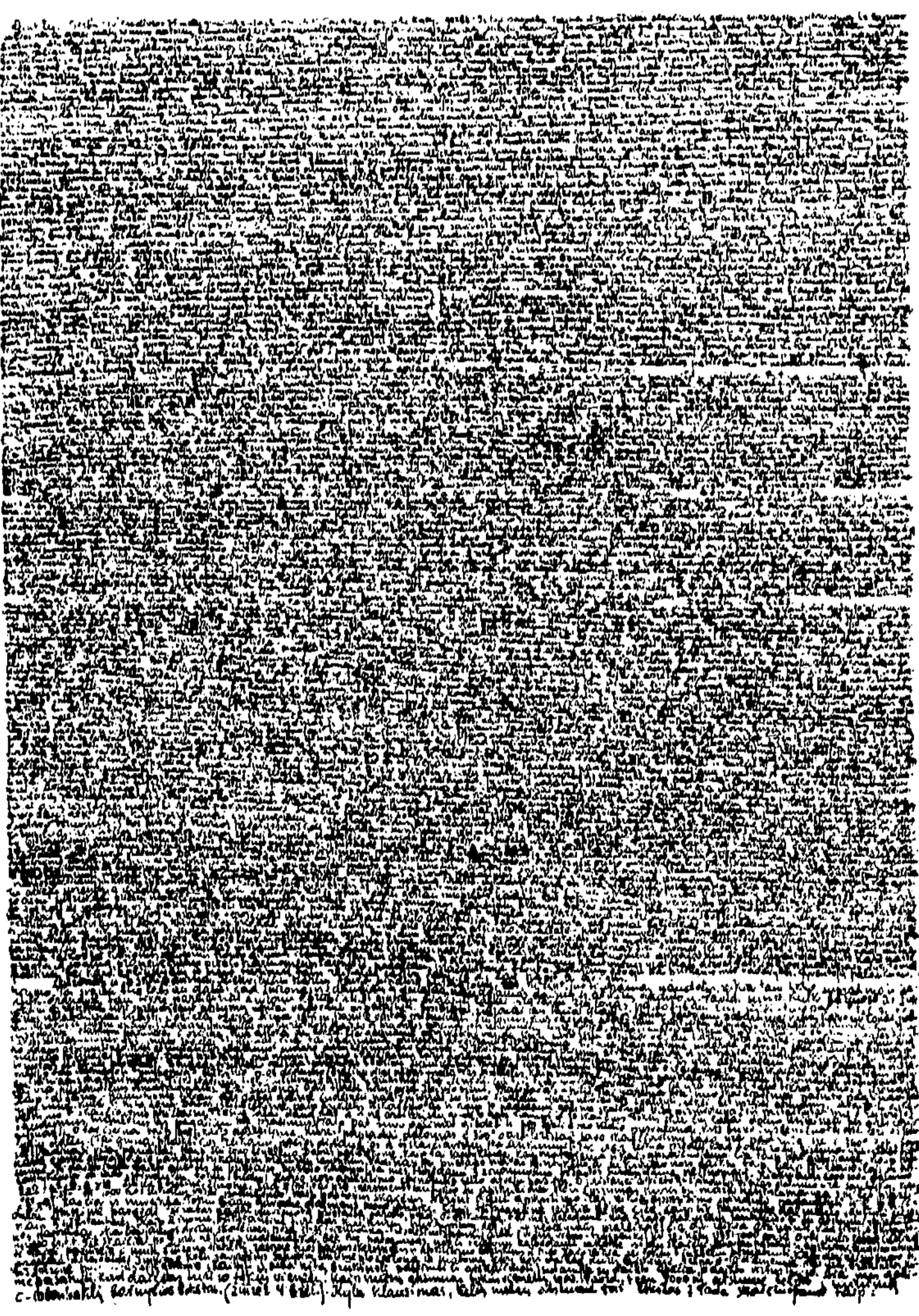
Už pasižymėjimus kautynėse apdovanoti: Vyčio kryžiaus V laipsniu karininkai Pliska, Ružancovas, Blagoveščenskis, Majorovas, Satiga, Losinskis, Vyčio kryžiumi II laipsnio 2 kareiviai, III laipsnio 46

kareiviai. Dalių vadai (iš eilės): pulk. Lavrentjevas, pulk. Jezovitovas, mjr. Kozlovas, plk. Michalauskis, mjr. Ružancovas, plk. Uspenskis, mjr. Rozmanas, ltn. Jeskovas.

Be šių dalių, buvo formuojamos gūdų dalys ir Gardine. 1 gūdų pėst. pulkas įsteigtas Vilniuje 1918. XII. 1, paskui formavimas tęsėsi Gardine. 1919. V. 31 pulkas, paliktas Gardine su lenkų dalimis saugoti šį miestą nuo bolševikų, buvo klastingai lenkų užpultas ir nuginkluotas. To paties likimo susilaukė ir Gardino miesto ir apskrities komendantūra.

Vien tik gūdų eskadronui, suformuotam irgi Gardine 1919 m. sausio mėn., pavyko išsprukti iš lenkų nagų. 1919. X. 15 eskadrono kareiviai perkelti į 2 gūdų atskirą kuopą, o eskadrono vadas, arkliar ir turtas į 1 gusarų pulką.

Eskadronas dalyvavo kautynėse ties Seiniais 1919. VIII. 23—24 d. Kautynėse nukautas karininkas baronas Felkerzamas, 12 kareivių ir 13 arklių.

Paprastas pašto atvirukas (naturalaus dydžio), kuriame 4 eskadrilės eilinis Bronius Adomavičius surašė š. m. „Kario“ Nr. 5 net 7 puslapius (žiūr. š. m. „Kario“ Nr. 8 pusl. 150 „Smulkaus rašymo rekordas“).

Lenkų teroras Vilniaus krašte

Lenkai jau seniai ieško bet kokių priekabių palaužti Vilniaus krašto lietuvių dvasią. Dažnai toki lenkų užsimojimai nueina taip toli, kad juos drąsiai galima pavadinti plėšikiškais. Paskiausiai lenkų teroras prieš Vilniaus krašto lietuvius pasikartojė pasibaisėtinais žiaurumais. Kasdien iš okupuotosios Lietuvos ateina neramos žinios, kad paskutinių dienų lenkų priemonės prieš tenykščius lietuvius jau seniai prašoko paprasto kultūringumo ir padorumo ribas.

Kas gi iš tiesų yra ir, kodėl prasidėjo nauji Vilniaus krašto lietuvių persekiojimai? Mūsų administracijos organai jau seniau žinojo, kad kai kuriose Lietuvos vietose veikia slaptos lenkiškos mokyklos. Tose mokyklose buvo mokoma iš slaptai Lietuvon įgabentų, draudžiamų lenkiškų vadovėlių. Jose jau kelinti metai buvo intensyviai varomas priešvalstybinis vaikų nutautinimo darbas. Joki mūsų krašto administracijos organų įspėjimai, dėl tokio neleistino „naminio“ vaikų mokymo, šių mokyklų organizatorius ir mokytojus nepaveikė. Išsekus paskutinei mūsų valdžios organų kantrybei, keletas tokių slaptų lenkiškų mokyklų buvo likviduota, jų mokytojai ir organizatoriai nubausti. Tada Lietuvoje gyvenantieji lenkai, kaip paprastai, pradėjo į visas puses šaukti ir skustis apie tariamąjį lenkų mažumos persekiojimą Lietuvoje. Jų šauksmas pasklido taip plačiai, kad lenkų spauda iš Varšuvos radio sukėlė didžiausią skandalą, juodžiausiomis spalvomis pradėjo piešti Lietuvos lenkų gyvenimą. Jie net drįso Lietuvai priminti tarptautinius pasižadėjimus, kuriais laiduojamas laisvas tautinių mažumų kultūrinis veikimas. Jie pramanė negirdėtų dalykų, apie tariamas mūsų teismo bei administracijos policines priemones kaltuosius tardant. To dar buvo maža. Visame Vilniaus krašte lenkų administracijos organai griebėsi persekioti ir į kalėjimus grūsti tenykščius lietuvius, uždarinėti viešas lietuvių mokyklas bei skaityklas, visame krašte žiauriai krėsti, gąsdinti lietuvių vaikus. Persekiojimas buvo toks didelis, jog kai kuriose krašto vietose, pav., Švenčionyse ir kitur, net pritrūko lenkų policijos ir jos pareigas padėjo eiti ugniagesiai. Visa tai darydami lenkai viešai prisipažino, kad tai yra kerštas. Girdi, Panevėžio apskrity baudiama lenkai už gimtosios kalbos mokymą.

Lietuvoje mokyti niekam nedraudžiama, nes pradžios mokslas net yra visame krašte privalomas. Lietuvos mažumos taip pat turi daug savų mokyklų, kurias išlaikyti ir mūsų vyriausybė padeda. Žinoma, kartu vyriausybė ir turi reikalauti, kad viešose mažumų mokyklose būtų mokoma, bet ne kurstoma prieš valstybę ir kad vaikai nebūtų auklėjami valstybės išdavikais. Pas suimtuosius lenkų slaptų mokyklų organizatorius buvo rasti neginčijami įrodymai, kad į tas nelegališką mokyklas neleistinomis priemonėmis buvo verbuojami net valdininkų vaikai, jie viliojami iš viešų, net lietuviškų, mokyklų. Be to, rastuose sąrašuose yra įdomių pažymėjimų, kuriuose sakoma, kad nors vaikai gabūs, bet juos sunku mokyti, jie nemoka lenkiškai, nes yra suvilioti iš lietuviškų mokyklų. Už kiekvieno tokio vaiko suviliojimą mokytojas gaudavo po 20 litų per mėnesį.

Aiškus dalykas, kad su tokio tipo „naminiu“ ir „gimtosios kalbos“ mokymu mūsų administracija bu-

vo priversta kovoti. Valstybė negali toleruoti, kad jos gyventojų vaikai būtų atimami iš mokyklų ir pavedami priešvalstybinio nusistatymo auklėtojams.

Lenkai čia sau susisuko gražiausius lizdus: puikias gimnazijas, skaityklas, knygynus, draugijas, laikraščius, net dienraščius ir t. t. Šiems lizdams išlaikyti ne kartą ir mūsų valstybės išdas savo duosnią ranką ištiesia. Vilniaus krašto lietuviai, nuo okupacijos pradžios ligšiol, iš lenkų izdo savo darbo reikalams negavo nė vieno zloto, nežiūrint, kad jų ten yra keliasdešimt kartų daugiau, negu čia lenkų, kad jie istoriškai tikri krašto šeiminkai, o ne atėjūnai, kaip čionykščiai lenkai.

Per visą okupacijos laiką Vilniaus krašto lietuviams okupantai štai ką „davė“: uždarė vienintelę lietuvių mokytojų seminariją, išmėtė lietuvių vaikus iš mokyklų ir prieglaudų, 33 vilniečius ištrėmė iš tėviškės, uždarė šimtus viešų mokyklų, surengė nuolatinės biauρίας provokacijas.

Istorija nežino atsitikimo, kad kuris Lietuvos lenkas, čia atsibastydamas, būtų drauge atsinešęs nors vieną hektarą žemės, namą arba upę. Reiškia mūsų krašto atėjūnai visą nejudomą turtą yra išigiję iš lietuvių, čia jaučiasi tikras to turto šeiminkas. Vadinasi, Lietuvos lenkai yra tik išimtis, išterpimai. Vilniaus krašto lietuviai yra taisyklė, yra šeiminkai lietuviškos gyventojų daugumos. Todėl kiekvienam visai suprantama, kad ir teisinė abiejų mažumų padėtis yra nevienoda ir jos lyginti negalima.

Dėl naujo lenkų teroro Vilniaus krašte neturime nusiminti. Turime dar gyviau, aktingiau, drąsiau kovoti dėl pavergtų žemių išlaisvinimo. J. Senkus

Šalintinas įprotys

Atvykus į pulkus j. kareiviams, kai kurie senųjų kareivių sugalvoja pasinaudoti-pasipelnyti. Žinodami, kad kiekvienas iš atvykusiųjų turi atsivežęs po kelioliką ar keliasdešimt litų, jie, suradę kokius visai menkos vertės laikrodėlius, skustuvus ar apdėvėtas kelnes, padaro bilietus ir tuos daiktus leidžia „loterijon“. Žinoma, tik jaunųjų kareivių tarpe, nes senesniesiems tokį „bilietą“ nebeįsiūlysi, nes jie gerai supranta, ką iš tokios „loterijos“ gali laimėti. Žiūrėk, j. kareiviams tik ką atvykus, į jų tarpą įsimaišo tokie „loterijų rengėjai“ ir kaip įmanydami perša, įkalba imti bilietus. Neretai atsisakančiam imti dar pagrasina: girdi, palauk, pamatysi kas tau toliau bus. J. kareiviai dar visai mažai ar beveik nieko apie kariuomenės tarnybą nenusimanydami, o ypač bailesnieji, nors ir nenoromis, bet vis tik ima iš tokių „rengėjų“ bilietus, atiduodami savo atsivežtuosius centus. Nors gal katram jų ir tenka laimėti, bet tasai daiktas mažai tedžiugina, nes neretai jį, kaipo niekam netinkamą, tenka į šalį nustumti. Duosiu čia mažą pavyzdėlį. Atvykus man į kariuomenę, tuojaus tą patį vakarą keli tokie rengėjai įsimaišė į mūsų j. kareivių tarpą ir daugumai įbruko savo bilietus. Paskui man du ar trys j. kareiviai skundėsi, kad jie nebepažįsta ar nebesuranda tų kareivių, iš kurių ėmė bilietus ir sumokėjo pinigų.

Tokias „loterijas“ rengti ir platinti tarp jaunųjų kareivių reikėtų visai uždrausti, arba viršininkai turėtų perspėti jaunus kareivius, kad šie tokiomis loterijomis nesiduotų savęs vilioti ir apgaulinėti. Ats. M-kas

Kęstutininkas karžygys

Kai mintimis grįžti į prieš 15 metų gyventų kovų dėl nepriklausomybės laikus, kai atsimeni laimėjimus ir pralaimėjimus kautynių laukuose, galvoj pramirga visa eilė fronte matytų veidų, prisimeni kai ką ir iš jų kalbų ir žygių. Bet šįandie tie atsiminimai jau gero-kai nublankę, daug kas pamiršta. Ir tie veidai fronte matyti jau tokie neberyškūs, lyg šešėliai pramirga, ir tik geriau juos prisimeni, pamatęs jų atvaizdus. O tų veidų jau daug pūva, prislęgtų juodos žemės ir pažy-mėtų kukliu cemento kryžiumi. Vieną tokių veidų vos per rūkus prisimenu kęstutininko karžygio virš. An-driaus Gudaičio. Rimtas, griežtas ir energingas. Au-toritetingas tarp savo dalies karininkų ir kareivių, ir visų mylimas.

Bet kas jis, tasai virš. A. Gudaitis, kurio jau se-niai gyvųjų tarpe nebėra, kuri atsimena tik Vilniaus bataliono kariai, nepriklausomybės kovų dalyviai?

Štai jis — gimęs 1891 m. vasario 22 d. Naumies-ty, Tauragės apskr., paprastų sklypininkų šeimoj. Va-dinas, tam pačiam žemaitiškam apskriti, kuris ir da-bar dar davė atkaklių lietuviškųjų karžygių — Darių ir Girėną. Jo abu tėvai: Andrius ir Urtė, kilę iš Klai-pėdos krašto ir jau senokai atsikėlę į Tauragės apskr. gyventi. Jų šeimoj buvo 5 sūnūs ir viena duktė. Vir-šila Andrius buvo priešpaskutinis vaikas, o pats jau-niausias Kristupas, Andriaus kariškai uždegtas, taip pat stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kautynėse, buvo karininkas ir už pasižymėjimus apdo-vanotas Vyčio kryžiaus ordinu. Vadinasi, jau tokia šeima, kuri duoda gerų karių.

Gudaičių šeima, taip pat ir virš. Andrius, yra evangelikų liuteronų tikybos, bet grynai lietuviška. Virš. Andrius mokėsi Naumiesčio pradžios mokykloj (rusų valdiškojoj) ir parapijos tikybinėj mokykloj, kur buvo mokoma ir lietuviškai skaityti rašyti. Vė-liau mokėsi siuvėjo amato.

1913 m. pateko į rusų kariuomenę. Betarnaujant jam Kijeve, prasidėjo didysis karas ir jis, kaip rusų kareivis, išvyko į frontą. Daugiausia jam teko būti austrų fronte Karpatuose. Čia pateko į austrų nelais-vę ir iš jos grįžo tik pačioj 1918 m. pabaigoj ar 1919 m. pradžioj, nes namuose visai trumpai tepabuvo ir tuojau savanoriu išvyko į Lietuvos kariuomenę, kai tik išgirdo Lietuvos vyriausybės atsišaukimą, raginan-tį ginti kraštą. Savanoriu stojo 1919 m. vasario 6 d. ir jau vasario 9 d. pateko į Kauno komendantūros 5 kuopą. Čia neilgai tebuvo. 1919 m. kovo 2 d. pra-dėjus organizuoti Atskirąjį batalioną (kuris vėliau buvo pavadintas Vilniaus batalionu; dabar 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas), su visa kuopa buvo per-keltas į minėtą dalį. Komendantūros 5 kuopa buvo pavadinta batalione 1-ja kuopa. Tuo būdu virš. A. Gudaitis yra iš pačių pirmųjų 5 pėst. pulko karių. Bet ir 1 kuopoj neilgai tebuvo. 1919 m. gegužės 22 d. batalione buvo sudaryta mokomoji komanda, į kurią A. Gudaitį, kaip energingą, gabų ir labai drausmin-gą karį, paskyrė viršilos pareigoms eiti. Gudaitis sa-vo viršininkų neapvylė. Ne tik pasirodė sumanus viršila, bet ir labai drąsus ir narsus kautynėse karys. Tenka pabrėžti, kad pirmoji Vilniaus bataliono (t. y. dabartinio 5 pėst. pulko) mokomiečių laida 1919 m. augo, brendo ir mokėsi fronte. Mokomoji komanda

dalyvavo 1919 m. lenkų, bolševikų ir bermontininkų frontuose, saugodavo sau skirtus barus ir kaudavosi su priešais. 1919 m. lapkričio 20 d. bermontininkų fronte įvyko ir pirmosios laidos išleistuvės.

Šių dienų mokomųjų kuopų auklėtiniams sunku

Virš. Andrius Gudaitis, žuvęs 1919 m. prie Dauguvos

įsivaizduoti anų laikų savo pirmtakūnus. Dabar po mokslo dienos sau ramus ilsies lovoj tarp keturių šil-tos kareivinės sienų ir niekas tavo miego nedrumščia. O aštuomet: vieni mokosi, o kiti barą saugo. Šiek tiek jei ir užmiega zuikio miegu, bet ir vėl akių nespė-ję pratrinti skuba į pavojaus vietą, nes priešas pro kur įmanydamas landžiodavo. Rytą, nors ir po sudrumst-to miego, vėl traukia mokytis. O kada prasideda kau-tynės, visa mokomoji komanda, metusi mokslą, stoja kautis. Ir taip visą laiką: čia mokosi, čia saugo barą, čia kaunasi. O viršila Gudaitis visur: mokymo aikš-tėj ir apkasuose. Kautynių metu vadovauja, drąsina kareivius, dažnai net stačias bėgiodamas grandinėj ir nepaisydamas švilpiančių priešų kulų tvarko ją, pa-vojingais momentais stiprina kareivių dvasią ir savo pavyzdžiu užkrečia juos narsumu.

Pamenu vieną jo posakį, kartą pasakytą savo ko-vos draugų tarpe: „Mirti dėl tėvynės yra pati bran-giausioji auka. Tokią auką gali duoti tik karžygys. O likti karžygiu pirmenybė tenka kariui.“ Šie žodžiai nėra jo nuosavūs, originališki, bet pasiskolinti iš ki-tur. Kažin kur man teko panašų posakį skaityti sve-timuose raštuose. Bet tie žodžiai virš. Gudaičiui yra charakteringi. Matyt, ir jis yra juos kažin kur gir-dėjęs ir giliai persiėmęs jų mintimi — nebijoti karžy-giškai mirti dėl savojo krašto.

1919 m. rugpiūčio 24 d. pradėjo visu frontu mū-sų kariuomenė pulti bolševikus ir stumti juos Dau-guvos link. Pirmosiose kautynėse buvo sužeistas mo-komosios komandos jaunesnysis karininkas ltn. Kaz-lauskas. Virš. A. Gudaitis perėmė jo pareigas ir visą laiką pavadavo karininką, vadovaudamas būriui.

Šiandie, kada jau praėjo nuo anų laikų 15 metų, kada jau daug kas prisimiršo ir anų kautynių dalyviai išsisklaidė po visą Lietuvą, nebegalima besurinkti visų jo žygių. Dar ši tą atsimeną apie jį pasakoja, kaip jis kautynėse ties Zarasais kartą sudarė „smarkiausia artilerijos ugnį“. Su savo būriu stacionis išlėkė prieš daug gausingesnį priešą ir paleido tokią smarkią šautuvų granatų ugnį, nuo kurios priešas, panikos apimtas, išlakstė iš savo stiprių apkasų. Toliau stovėję kiti mūsiškių iš dalies pamanė, kad ten artilerija pradėjusi šaudyti. Tik vėliau sužinoję, kad virš. Gudaitis su savo būriu sudarė tąją „artileryjos ugnį“, kurios priešas neišlaikęs pabėgo.

1919 m. rugpiūčio 30 d. Vilniaus bataliono kuopoms puolant Gryvą (prie pat Daugpilio), virš. Gudaitis su savo būriu pirmas įlėkė į miestelį, nors prieš stiprios jėgos atkakliai gynėsi artilerijos, kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi. Prasidėjo smarkios ir atkaklios kautynės Gryvos miestelio gatvėse su žymiai gausingesnėmis prieš jėgomis. Bolševikai pradėjo į mūsiškius šaudyti iš namų ir kitų priedangų, ir apmėtyti granatomis. Kita kuopa, puolusi priešą greta mokomosios, nebeišlaikė stiprių prieš jėgų spaudimo ir pasitraukė, nieko nepranešusi mokomajai komandai. Be to, ir lenkai iš Kalkūnų paleidę į bolševikus smarkią kulkosvaidžių ugnį suvaržė vieno mok. k-dos būrio veikimą, kuris nieko nebegalėjo padėti virš. Gudaičiui. Bolševikai tai pastebėję, pradėjo dar

labiau spausti Gudaičio būrį. Bet Gudaitis su savo būriu vis dar nesitraukė ir žūt būt kovėsi miestelio gatvėse. Vadovavo būriui ir jį tvarkė, pats šaudė ir šautuvų granatomis svaidė į namus, iš kurių priešas šaudė. Nors iš visų pusių apšaudomas ir granatų apmėtomas pats gerai matė, kad priešas žymiai gausingesnis ir turi užėmęs geresnę gynimosi poziciją, bet visur puldamas pirmuoju ir paskui save traukdamas kareivius, ne nemanė trauktis ir kovojo iki paskutiniųjų: kol nugalės ar garbingai mirs. Bet staiga krinta smarkiai sužeistas. Kareiviai, netekę savo vado ir nebeišlaikę prieš spaudimo, pasitraukė. Drąsesnieji nepalieka savo narsaus viršilos priešui. Nors atitraukiančius priešas apšaudo smarkia artilerijos, kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi, ir visas batalionas buvo sumuštas, bet jie neša sužeistąjį, nebijodami ir patys žūti. Pagaliau prieš artilerijos sviedinio skeveldra nukauna ir eilinį Joną Pauliukevičių, kuris su savo draugu nešė sužeistąjį viršilą. Nors žuvo, bet savo viršilos priešui nepaliko. Tai tokie buvo pirmieji mūsų kareiviai, pirmieji mokomiečiai,

Virš. A. Gudaitis 1919 m. rugsėjo 4 d. nuo sunkių žaizdų mirė Zarasuose ir ten kapinėse palaidotas. Už narsumą ir pasižymėjimus kautynėse virš. Gudaitis yra apdovanotas dviem Vyčio kryžiais ir kaipo labai narsų, energingą ir sumanų karį vadai buvo besirengią pristatyti karininko laipsniui gauti, bet mirtis tai sutrukdė.

St. Butkus

Lietuvoje lietuvis šeimininkas

Kariuomenėje tenka susidurti ne vien tik su ginklais, statutais ir kitokiais kariškais dalykais, bet pasitaiko, ir neretai, tokių dalykų, kurie parengia žmogų ateičiai, išmoko kurio nors amato ar verslo. Kariuomenė parengia, kad ir ne visai, bet nors pusiau kvalifikuotų darbininkų įvairioms specialybėms. Tarp kitų tokių darbininkų parengia ir prekybos srityje. Tai išleidžiami iš kariuomenės į atsargą dalių krautuvių pardavėjai ir jų padėjėjai.

Dabar, kada lietuvių tautoje reiškiasi judėjimas ir iniciatyva paimti prekyba ir amatai į savo rankas ir neduoti svetimtaučiams lietuvius išnaudoti, šis dalykas labai svarbus ir mūsų jaunajai lietuviškai prekybai brangintinas.

Tik gaila, kad ne visur tasai lietuvių iniciatyvos reiškimasis toleruojamas ir atjaučiamas. Daugelyje dalių krautuvių pardavėjais ir jų padėjėjais skiriami ne lietuvių tautybės žmonės, daugiausia žydai. Gal būt todėl, kad manoma, jog šie iš prigimties būdami linkę prekybai bei prieš karo tarnybą dirbę prekyboje, geriau sugebės atlikti jiems pavestąjį darbą ir nereikalaus nuolatinės priežiūros.

Iš vienos pusės tai tiesa, bet iš kitos žalinga. Žalinga ne dalių krautuviams, bet visai lietuvių tautai, nes tuo slopinama lietuvių tautos iniciatyva griebtis savarankiško amato.

O šio, man rodos, reikėtų vengti. Vengti nežiūrint biznieriškų sumetimų, bet, kaip jau minėta, pasiremiant tautiniais jausmais. Ir štai dar dėl ko.

Kiekvienoje dalyje atsirasi lietuvių tautybės žmonių, atliekančių karo prievolę, kurie prieš ją vertėsi ar mano verstis prekyba. Tie žmonės, būdami prekyba suinteresuoti, nori jos pasimokyti, pasipraktikuoti,

todėl tokie didžiausiu džiaugsmu ir malonumu dirbtų jiems skirtąjį prekybos darbą. Dirbtų — nes žinotų, kad iš to darbo ateityje ir sau turės naudos ir bus visai tautai naudingi. O jei jau žmogus su pamėgimu kurį nors darbą pasiima dirbti, tai apie apsiuėdimą bei nesąžiningumą negali būti nė kalbos. Jie kaip tik stengtųsi tąjį darbą atlikti sąžiningiau ir geriau, kad nebūtų nuo jo prašalinti. Dabar tie žmonės, kada tam darbui vietoj jų skiriami nelietuviai, turi rimtą pagrindą pykti ir reikšti nepasitenkinimą.

Skiriant į dalių krautuves pardavėjais lietuvius, kiekvienais metais iš kariuomenės eilių būtų išleidžiamas atitinkamas skaičius, nors ir ne visai, bet iš dalies kvalifikuotų prekybininkų, kurie galėtų griebtis savarankiškai prekybos ir daugintų kuklią lietuvių verslininkų šeimą. O per kelis metus tokių žmonių susidarytų nemažas skaičius.

Ne paslaptis, kad Lietuvos prekybininkai bei kitokie verslininkai svetimtaučiai dideles pinigų sumas išveža į užsienius investuodami jas ten į nejudomąjį turtą. Tasai reiškinys ne vien atskiriems asmenims, bet ir visam kraštui žalingas. Neperdėsiu pasakęs, kad tai tiesiog valstybės apvogimas.

Turint prekybą lietuvių rankose, šito galėtų išvengti, lietuvių uždirbti pinigai pasilikėtų viduje ir tuo keltų ne tik atskirų prekybininkų, bet ir visos tautos gerovę.

Šias mintis iškeliau ne kokiais nors šovinistiniais ar antisemitiniais sumetimais, bet išgirdęs keletos jaunų lietuvių prekybininkų, tarnaujančių kariuomenėje, nusiskundimus ir manau, kad į tai bus atkreiptas atitinkamas dėmesys.

Br. Kačius

Pamario sūnus

Sustojęs traukinys papūtė dūmų kamuoliais. Iš trečiosios klasės vagono iššokęs kareivis žvaliai apsidairė ir giliai įtraukęs į krūtinę vėsiaus oro, vos pastebimai nusišypsojo.

— Sveikas, Martynai! — Ištiesė ranką ilguose kailiniuose pasinėjusiam vyriškiui.

Užkalbintasis kažin ką panosėje sumurmėjo ir tiriančiu, nepatenkintu žvilgsniu permetė kareivį.

— Na, tai ką, važiuosim?! — norėdamas praskaidrinti surūgusį Martyno veidą, linksmai riktelėjo kareivis ir ranka sudavė per petį.

— Ich ferstehe es nicht! — buvo trapių, nepasitenkinimu dvelkiančių žodžių atsakymas.

Kareivio lūpos susispaudė ir iš po sutrauktų antakių, keistai blizgančių akių, žvilgsnis nuklydo baltais laukais.

— Buvau ir pamiršęs, kad tu „neferštėjini“, — ironiškai kareivis nusišypsojo ir nuėjo prie stovinčių arklių.

— Ir taip kalba mano tėvo bernas! — be žodžių pasakė, tik sujudėjo lūpos.

Liekasi šalykelio medžiai, po arklių kojomis sniegas žarstosi.

Kelio užsisukime, pro kalnelį pasirodė sodyba. Kareivio akys maloniu žvilgsniu glostė apnuogintus sodybos medžius, trobas, laukus.

— Kieme arkliai sustojo. Kareivis vikriai iššoko iš rogių.

— Labą dieną, tėveli! — šuktelėjo priešais einančiam nuo prienamio (gonkų) tėvui.

— Tu galėjai pasakyti „Guten Tag“! — aiškiu nepasitenkinimu ištare tėvas, bet greitai apkabino sūnų ir vėl jo akyse blizgėjo džiaugsmas. Jis glostė jo pečius, krūtinę, tarsi norėdamas galutinai įsitikinti, ar tikrai čia jo sūnus Albertas.

— Ar ilgai būsi namie? — paklausė Alberto.

— Tris dienas.

— Sveika, sveika, Maryte! — Albertas pabučiavo seserį. — Na, ir pašoksiu tavo vestuvėse. Uch!

Einant per priemenę, Alberto ausį pasiekė juoko ir kalbų atgarsiai. Seklyčios duris pravėrė.

— Labą dieną! — pasveikino Albertas.

Kai kurie svečiai linksmai lietuviškai sveikinosi, o kiti tingiai, tylėdami tiesė rankas.

Skambėjo stiklai, rausvas alutis putojo ir laistėsi, sukosi poros...

Apie Albertą apsėdęs būrelis linksmai lietuviškai kalbėjosi, juokavo ir klausinėjo apie kariuomenę. Prie kito stalo svečiai kalbėjosi vokiškai. Albertas nugirdo, kad ten kalbasi apie jį.

— Išgama! — vienas vokiškai pasakė.

Alberto akys suliepsnojo, kumščiai susigniaužė, bet jis suvaldė save ir toliau juokavo, nuduodamas, kad visai negirdėjo. Jis nenorėjo drumsti sesers vestuvių nuotaikos.

Vėl sukasi poros, kvatoja muzika, skamba dainos...

— Albertai, aš einu pas Šulcą į slaptą hitlerininkų susirinkimą. Ar tu eisi kartu?

Albertas pažiūrėjo į tėvą, paskui į savo žalsvą mundurą ir išvijo žvilgsnį pro langą. Mąsto.

— Tėve, tu ten neisi! — staiga atsistojęs įsako mu tonu tarė.

— Ką tai reiškia, Albertai?!

— Tėve, neversk mane būti blogu sūnumi!

— Tavęs nebesuprantu, sūnau. Aš einu! — Tėvas durų link žengia.

Albertas sugriebė jį už rankovės.

— Neisi!

— Ką tu galvoji?

Antrąjį literatūrinį konkursą paskelbus

Pirmasis Kario literatūrinis konkursas, paskelbtas 1932 m. pabaigoj, to konkurso rengėjų neapvylė. Nors buvo pavojaus dėl visai mažai kariškos beletristikos pasirodžiusių mūsų rašytojų, bet vis dėlto susilaukta, palyginant, neprastų rezultatų. Nauda dviguba: buvo iškelti visai nauji kariškosios apysakos srity rašytojai ir gauta vertingų rašinių; jie šiek tiek užkimšo tą spragą, kurią visi jaučiame.

Tiesa, ne visi rašiniai buvo premijuoti: čia jau iš dalies paliesta autorių savimila ir gal piniginiai reikalai. Tačiau visi geresnieji rašiniai buvo išspausdinti Kary. Vienas jų, nepatekęs į Kari, išėjo atskira knyguote, būtent, Tėvynės Sargyboj. Kiti, surinkti iš Kario, netrukus pasirodys rimta ir įdomia knyga: Laisvės Keliais.

Maža to: naujoje knygoje rasime ir nekonkursinių dalykų, o tokių, kurie jau buvo vėliau atsiųsti, konkurso įtakoj. Vadinasi Kario literatūrinis konkursas buvo lyg akstinas, pastūmėjęs mintį dirbti ir kurti nauja kariškosios temos ir apysakos linkme.

Tai plusai. Nemaža buvo ir minusų. Apie juos

savo laiku jau buvau rašęs Kary (1933 m. Nr. 5). Manantiems dalyvauti naujame konkurse vertėtų tatal prisiminti.

Dabar dėl naujojo konkurso. Čia norėčiau kai ką paaiškinti, ką-ne-ką pastebėti.

Šio konkurso temos, kaip matome, daug įvairesnės, bet ir savotiškos, daugiau speciališkos. Tiksliau pasakius, čia dar ne temos, o tik tos sritys, iš kurių pageidaujama imtis temų. Kavalerija, artilerija, aviacija ir t. t. kautynėse nereikia suprasti visa masė, visa ta ar kita ginklų rūšis. Gali būti ir vienas tos ar kitos ginklų rūšies karys. Svarbiausia aktyvumas, temos įdomumas, situacija ir veikėjo savybės: ryžtumas, iniciatyva, drąsa ir t. t. Reiškia, parodyti visa, kas apibrėžtų paveikslingąjį karį sunkiose ir dažnai netikėtose kautynių aplinkybėse, kuriose neretai į karžygius patenka.

Čia, kaip matom, svarbu dar parodyti ir suaktyvinti pats ginklas, arba padedamosios kautynių priemonės: arklys, patranka, lėktuvas, auto, telefonas, telegrafas, radio ir t. t. ir t. t.

Pėstininkus ir jų ginklus, galima sakyti, mes jau pažįstame: daug apie juos rašome ir girdime. Juk ir pirmojo konkurso rašiniai buvo tik apie pėstininkus.

— Mano pareiga, tėve!

— Tu žadi išduoti savo brolius, savo tėvą. Sūnau! — Tėvo žvilgsnis sužaibavo.

— Tu klysti, tėve! Aš išduosiu Lietuvos priešus, tėvynės parazitus. Greičiau būsiu blogas sūnus, negu blogas lietuvis!

— Cha, cha, cha, cha! Lietuvis. Nuo kada ir kas tave nudažė lietuviu spalvomis!

— Aš ir gimiau lietuviu, bet tu, tėve, mano lietuviškumą buvai užtušavęs vokišku dumbliu.

— Išvykdamas į kariuomenę tu, rodos, ne taip kalbėjai.

— Taip, tėve! Bet dabar susipratau ir manau, kad ir tau laikas susiprasti.

Tėvas atsisėdo ir permetė tampriu žvilgsniu liekną Alberto figūrą.

— Noriu su tavim rimtai pasikalbėti.

— Aš pasirengęs, tėve!

— Man gėda, Albertai. Nesitikėjau, kad tu taip greit išsižadėsi vokiečio vardo, kad tokią skaudžią žaizdą atversi man krūtinėje...

— O man skaudu, tėve, kad tu nesupranti savo klaidos ir nesiskubini jos atitaisyti.

— Tavęs nesuprantu, sūnau. Bet tu nekvailas ir turi susiprasti, turi kovoti, kad nusikratytumėm autonominių pančių, atėjūnų lietuvių jungo.

Alberto akys suliepsnojo.

— Kokias nesąmones kalbi, tėve! Prisimink istoriją ir nedrįsi taip kalbėti. — Čia nuo senų laikų gyveno laisvi lietuviai, bet atėjo vokiečių pirmtakūnai — kryžiuočiai, ginklu ir ugnimi užkariavo Prūsus ir šią šalį, ir pradėjo biau rū nutautinimo darbą. Argi galima vadinti šeimyninkais tuos, kurie jėga įsiveržė į svetimą butą? Ir dabar, kai tikrieji šeimyninkai pareikalavo savo teisių, tu drįsti vadinti juos atėjūnais, tu, tėve, kuris pats esi lietuvis!

— Cha, cha, cha, cha! Aš — lietuvis, — tėvas ironiškai nusijuokė.

— Tu juokies, tėve. Na, gerai! Tada pasakyk, kodėl tu moki lietuviškai kalbėti?

— Mano tėvas mokėjo ir mane išmokė.

— Labai teisingai. Taip ir buvo. Tavo senutis buvo tikras lietuvis, o jau tėvas vien tik teismokė tave lietuviškai kalbėti, bet aplinkuma tave visai suvokietino.

— Tai tik graži pasakėlė, mano sūnau, kurią tau didlietuviai įkalė.

— Ne, tėve, tai ne pasaka, o tikroji teisybė. Mūsų šeima dar neseniai nutautėjo, kitos seniau ir jų nutautėjimo priežastį sunkiau susekti!

Tėvas, barbendamas pirštais į stalą, susimąstė.

— Iki pasimatymo, tėve. Eisiu pasivaikščioti. — Albertas, milinę užsimetęs, išėjo.

Po kojomis švelniai girgžda sniegas, Alberto galvoje įvairios mintys slankioja. Pasuko į miestelį. Į policiją užėjęs pranešė apie slaptą hitlerininkų susirinkimą. Išėjęs iš miestelio, pasuko jūros link.

Saulė, apjuosusi debesėlių rausvu kaspiniu, į jūrą bristi rengiasi. Jūra nerami. Bangos sudūžta prie Alberto kojų.

— Sveika, jūra, sveika, seniai matyta mylimoji jūra! — Alberto lūpos šnabžda.

— Sveikas, sveikas! — tarsi atsako bangų šlamėjimas.

Jo žvilgsnis glosto blizgantį jūros paviršių, saulės spindulių bučiuojamą. Kaip malonu jausti jūros artumą, kiek jėgų gimsta krūtinėje žiūrint į jos galiną bangavimą.

— Ryt tave paliksiu, mylimoji jūra, bet dar grįšiu... Vėl mano krūtinė raižys tavo paviršių, mano valdomus irklus glamonės tavo bangos... Dirbsiu kilnų krašto atlietuvinimo darbą ir jau per amžius tu glostysi tik lietuvių minamą krantą, tik lietuviškų dainų klausysis tavo bangų keteros! — Albertas mintimis kalba jūrai. — Aš grįšiu...

Jonas Docius

Žinoma, kautynėse pėstininkai svarbiausi — laukų viešpačiai, bet labai svarbios ir kitos ginklų rūšys, ypač aviacija, technikos dalys. Svarbu atsiminti dar ir tai, kad paskiausiai norima viskas sumotorinti ir sumechaninti. Vadinasi, reiškama tendencijos greičiau viskas atlikti, pasiekti savąjį tikslą — greičiau įsiveržti, sutriuškinti priešas ir laimėti. Čia irgi tas pats, kaip gyvenime, šūkis: Tempo! Tempo!

Taigi, gerokai išgarbinę pėstininkus, norėtumėm ir kitų ginklų rūšių atstovus pamatyti kautynių lauke su savo pabūklais, aparatais, žirgais ir pajusti naują žmogų, naują ritmą. Temos dėkingos ir gražios: sudvasintas gyvulys, pabūklas, aparatas. Viskas tiksliai, griežtai valdoma ir vedama vienos valios, vienos minties — įgudusio, pasiryžėlio kario.

Toliau: temos kautynių aplinkybėse, vadinasi, — be šabloniškos romantikos ir intrigos — be moters. Ak, kaip dažnai mes linkstame į tą civiliškąjį šabloną ir gadinam savo rašinį, kaip tas gyvenimo dienas daboklėj ar vienu laipsniu nusmukę dėl kokio nors šmaikštesnio sijenėlio.

Meilė — didelis, gražus dalykas. Čia daug gali būti kančių, džiaugsmo, pasiaukojimo... Bet ką gi, pagaliau, reiškia kariui meilė vienam žmogui, nors ir

kilniausi, kada jis kovoja dėl visos savo tautos, dėl viso savo krašto laisvės ir šviesesnio rytojaus!

Karo lauke irgi yra romantikos, bet ji visai kitokia. Čia laimi ne tas, kieno saldūs, gausūs žodžiai, o siela — „šilkinės stygos“. Palikim juos toli užpakaly, tegu sau romansuoja su saldžiomis Marytėmis. Net kareivinėse, sakyčiau, jiems ne vieta — tuo labiau Kary. Veskim į kautynių lauką tokius, kurių žodžiai reti ir veiklūs, akys — vanago, o nervai — geležiniai virbai, be baimės ir skausmo. Taip! Dėl to tik tokie kariai mus uždega, patraukia ir vyrais padaro, dėl to tik apie juos mėgstame skaityti, klausytis ir kalbėti. Žmogus ir plienas, silpnybė ir pajėga. Štai kur didžiausia intriga ir nuostabus dalykas!

Venkim ir kito pavojaus, kad niekais nenuėitų mūsų darbas ir pastangos. Saugokimės šabloniškų, naičių žvalgybų, kurias lengviausiai sugalvojame ir aprašinėjam.

Tikiuos, kad ši konkursą rimtai sutiksime ir tinkamai pasirodysime.

Mjr. Balčiūnas

Prierašas. Jei būtų kurių pageidavimų arba neaiškumų, galima kreiptis į Kario redakciją.

Vaikai „Kario“ skaitytojai

Lietuviai iš prigimties buvo ir yra karingi. Prieš keliasdešimt metų buvome rengiami gyvenimo kovai savo brangiųjų motučių, kurios, sukdamos ratelį, mūs mokė pažinti spausdintą žodį. Atgavus spaudą, atsirado mokslo pionieriai mokytojai ir įvairi literatūra, kurios tarpe vyrauja „Karys“, „Trimitas“, „Mūsų Vilnius“, rengdami mūsų jaunuosius karžygius ateities kovoms. Šiandie laisvę supranta ir įvertina ne tik subrendusieji, bet ir mažji vaikai, nes mato ir jaučia kiekvieno lietuvių širdis, kad Vilnius ir Gedimino pilis tebėra priešo naguose.

Vasario mėn. 5 d., vykdamas į pulko šaudyklą, sutikau einantį į Ukmergės II pradžios mokyklą būrelį vaikučių, iš kurių keletas, be mokslo knygų, turėjo ir po „Kari“ Nr. 5.

Matydamas vaikučių susidomėjimą „Kariu“, užkalbinau: Labas vaikučiai! Bene į mokyklą skubate? — Taip, į mokyklą, tamsta puskarininki — pasigirdo iš būrelio keli ploni balseliai. — O kurio gi jūs skyriaus mokiniai esat? — paklausiau.

— Aš jau trečiojo skyr. mokinys esu, — paskubom atsakė pats vyresnysis.

— O kiti dar tik antrojo skyriaus. Tai girdėdamas dar labiau tais vaikučiais susidomėjau.

— O kas jus apdovanojo tokiu gražiu žurnalu — „Kariu“?

— Ponas mokytojas, — sušuko visi.

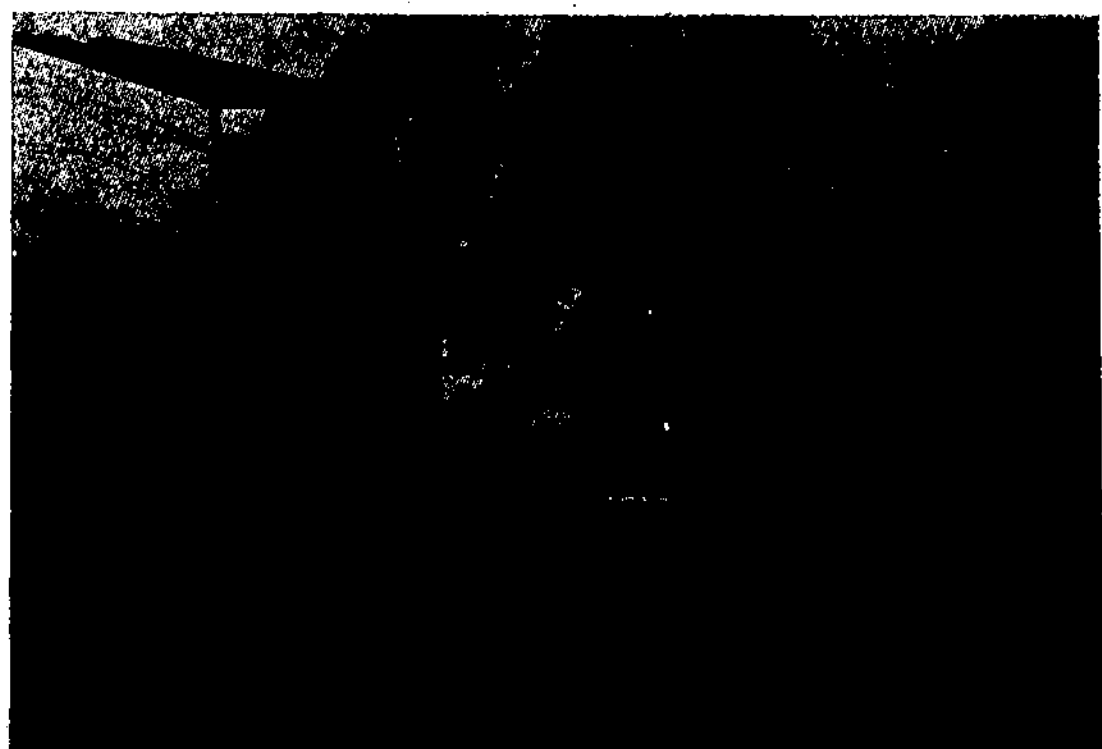
— O ką jūs, vaikučiai, „Kari“ randate įdomiausio?

Į šį mano klausimą vėl visi pareiškė, kad įdomiausia „Kari“: 1. Karių gyvenimas, 2. Moksleivių gyvenimas, 3. Kuprinės pabiros, 4. Nepriklausomybės kovų atsiminimai ir 5. kariški eplėraščiai.

Taip mums besikalbant nepastebėjau, kai priėjome ir mokyklą. Tik dabar pajutau, kad gaila su tokiais mandagiais ir maloniais vaikučiais skirtis.

Eidamas dar įlgai galvojau, kad tie vaikučiai tikrai užaugę bus geri ir narsūs tautos gynėjai, o jei jie ir toliau semsis iš „Kario“ šaltinio sau stiprybės, tai tikrai neapvils savo žuvusiųjų brolių dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

J. s. p. Jul. Davailis

Ateities karas — dujų karas. Tad visi mes moksleiviai susipažįstame su priemonėmis nuo dujų apsisaugoti

Kovaliūno foto

IŠ „PAVASARIO“ GIM. KARIŠKOJO GYVENIMO

Vasario 19 d. III, IV ir V klasės turėjome jungtinę pamoką. Mūsų instruktorius kiek plačiau kalbėjo apie priešlėktuvinę apsaugą ir prieš aviacijos pavojų. Apibrėžė Lietuvos būseną karo metu ir koks pavojus mums grėstų iš oro. Toliau apibrėžė priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos reikalingumą ir jos naudingumą. Paaikšino toje srityje dirbančio Lietuvos Aero Klubo tikslus ir siekimus ir kvietė visus remti jį.

Daugumas mūsų nutarėme išrašyti Lietuvos Aero Klubo narius rėmėjus.

A. Kardėlis

Ragavome „kariškos“ duonelės

Vasario 6 d., kaip ir visada antradieniais, šeštoji pamoka — karo mokslas. Spėliojame, kur šiandie bus karo mokslas: klasėj ar lauke. Bet nė vienas mūsų neįspėjo. Per pertrauką į mūsų klasę atbėgo vienas penktokas ir suriko visa gerklė:

— Vyrai, rikjuotis gimnazijos kieme. Kapitonas sakė, kad eisime į „Žiedo“ bendrovę pažiūrėti, kaip kareiviams kepama duona, sūdoma mėsa ir t. t.

Sukrutome rengtis ir skubėjome rikjuotis. Lauke išsirikiovo V ir VI kl.

Prįje „Žiedo“ kepyklos sustojome ir po du įžengėme į kepyklą, kurioje kepama kariams duona. Žiūrime į mašinas, kurių čia begalės.

Kapitonas aiškina: — štai su šita minkoma tešla. Automatiškai įrengta rankena, kuri elektra suka indą su tešla ir ją sumaišo. Su šita štai pagaminami lygūs duonos kepalai. O anoji elektros srove apšildo pečių, kuriame kepama. Tad, kaip matote, viskas automatiškai ir elektra.

Malonūs kepečiai mums parodė, kaip dirba mašinos. Be to, iš pečiaus išėmė jau iškeptus kepalus. Kapitonas pasirūpino, kad mes gautumėm ir paragauti kariškosios duonos.

Valgėmė pasigardžiuodami. Net porą kepalų sunaikinom. O kapitonas šypsosi ir ragina dar valgyti.

— Iš tikrųjų, skani duona — sakau draugui.

— Taip, kai būsiu kareivis, tai valgysiu šią skanią duonelę — rydamas kąsnį atsako.

— Tai, vadinasi, netoks jau ir blogas karių gyvenimas, kaip maniau. Ir duona skanė, ir sriuba.

— O dabar, vyrai, eisim pažiūrėti, kaip lašinius kariams sūdo, — pertraukia kapitonas mūsų svajones.

Einam. Gražus namas. Įeiname. Pasitinka mus keli mėsininkai. Apžiūrinėjame šaldytuvus mėsai laikyti ir apsaugoti, kad negestų, pamatom rūkyklą, kurioje lašiniai rūkomi ir t. t. Dūmai ēda akis, bet mes vis dėlto viską domėdamiesi apžiūrėjom. Mums įdomus kario gyvenimas, įdomu viskas, kas tik susiję su tuo gyvenimu.

— Gal pavaišinti lašiniaus? — teiraujasi mandagiai vienas tarnautojų.

— Ačiū! Mes jau pakankamai duonos pripūtome — atsiliepia kažin kas mūsų.

Viską apžiūrėję vykome namo. Keliu dalinomės tik ką matytais išpūdžiais ir stebėjomės technikos pažanga. Juk dar buvo neseni laikai, kai tekdavo patiems kariams skustį bulves, kepti duoną ir t. t. O dabar viskas atliekama mašinomis.

Baugus-Tinavičius

NAGRINĖJAM STATUTUS IR PRAKTIKUOJAMĖS

Vienas mėgiamiausių dalykų mūsų gimnazijoje, Mažeikiuose, karinio parengimo pamokos. Nuo pat V kl., kada mokiniai dar tik pradeda turėti karinio parengimo pamokas, ir baigiant VIII kl. jaučiamas kažin koks didelis prisirišimas ir atsidavimas šitam visų mėgiamam dalykui. VI ir VII kl. mokosi statutų. VI kl. turėjo progos susipažinti su šautuvu, granata, įvairiomis sprogstamomis medžiagomis, žemėlapiais ir dujokauke. Visus imponuoja kariškieji žemėlapiai. VI kl. turėjo puikų pratimą — žvalgymą, kurį reikėjo aprašyti. VIII kl. braižė savo apylinkių topografinius žemėlapius (nuotraukas). VII ir VIII kl. turėjo progos susipažinti su lengvaisiais kulkosvaidžiais.

Paskiausiai yra surengti priešcheminės apsaugos kursai. Mokiniai ypatingu uolumu šiuos kursus lanko. Kursų pradžioje buvo nemokamai demonstruojama filma apie dujas, kaip jos paleidžiamos ir kaip nuo jų apsisaugoti.

Petras Svyrūnas

KAUNO II VIDURINĖ MOKYKLA

Kariniu jaunimo parengimu mūsų susidomėjimas yra didelis, todėl sparčiai žengiame priekin. Jau išėjome vidaus tarnybos, drausmės, lauko tarnybos ir igulos tarnybos statutus. Dabar mokomės topografijos: braižome sutartinius ženklus ir smulkiai mokomės apie bendras topografijos žinias. Pr.

MŪSŲ SKAUTAI RENGIASI DALYVAUTI III LATVIJOS SKAUTŲ TAUTINEJ STOVYKLOJ

Ivairių tautų skautai periodiškai rengia savo tautines stovyklas, į kurias pasikviečia ir užsieniečius. Čia vieni yra šeiminkai, kiti — svečiai. Visos stovyklos veidas grynai tautinis, nes čia reprezentuojamos vienos tautos — šeiminkės jėgos ir pasiekti laimėjimai. Svečiai sudaro mažumą ir maža teinėša tarptautiškumo niuansų.

Nuo šių tautinių stovyklų reikia skirti tarptautines stovyklas, kurias priimta vadinti džemborės (jamboree) vardu. Tarptautinės skautų stovyklos arba džemborės, taip pat rengiamos periodiškai, kas 4 metai, tik kas kartą kitoje valstybėje, pav., 1924 m. Danijoje, 1929 m. Anglijoje ir 1933 m. Vengrijoje. Tose džemborėse jau dalyvauja visų tautų skautų reprezentacinės draugovės (po vieną ar po daugiau), lygiomis teisėmis, be jokių pirmenybių. Šeiminkai skautai, kurių valstybėje džemborė rengiama, tėra tik tos džemborės techniškai organizatoriai ir rūpintojai. Jie tik patarnauja, sudaro patogumo kitų tautų skautams jų žemėje patogiai pastovyklauti, bet už visa tai jokių pirmenybių jie neturi. Už tai jie turi didelių laimėjimų kitu atžvilgiu: iš visų pasaulio kraštų, ne tik Europos, bet ir Azijos, Amerikos, Afrikos, Australijos, atvykę tūkstančiai skautų ir turistų jų krašte palieka daug valiutos, džemborės dalyviai, be ekskursuodami, susipažįsta su šeiminkų kraštu, jo kultūrinėmis išmenybėmis, tauta, jos papročiais ir net valstybės siekimais. Kartu ir suvažiavusių tautų skautai, jei gerai yra pasirėngę, turi progą supažindinti, jei ne visus kitus, tai bent artimųjų ar dūdžių tautų skautus, su savo tautų prašmatnybėmis ir ypatumais. Šiuo atžvilgiu mūsų skautai, dalyvaujant tarptautinėse stovyklose, nemaža jau yra padarę. Taigi, dalyvavimas tarptautinėse ar tautinėse skautų stovyklose kiekvienai tautai yra naudingas. Tuo labiau naudingas dalyvavimas tų tautų skautų tautinėse stovyklose, kur mes galime rasti savo draugų.

Kaip tik šiais metais liepos mėn. 20—30 d. d. tokią tautinę stovyklą, iš eilės III-čiąją, rengia Latvijos skautų centrinė organizacija. Stovykla bus Asariuose, gražiame Rygos pajūry. Kviečiami ir kitų tautų skautai. Oficialų kvietimų gavo ir mūsų sąjunga.

Stovyklos mokestis apie 60 lt. Už tą mokestį kiekvienas stovyklautojas gaus per visą stovyklavimą maistą, stovyklos knygą, ženklą, 4 nr. nr. specialaus stovyklos laikraščio ir galės dalyvauti trijose ekskursijose: stovyklos apylinkėje, Rygoje ir šalyje.

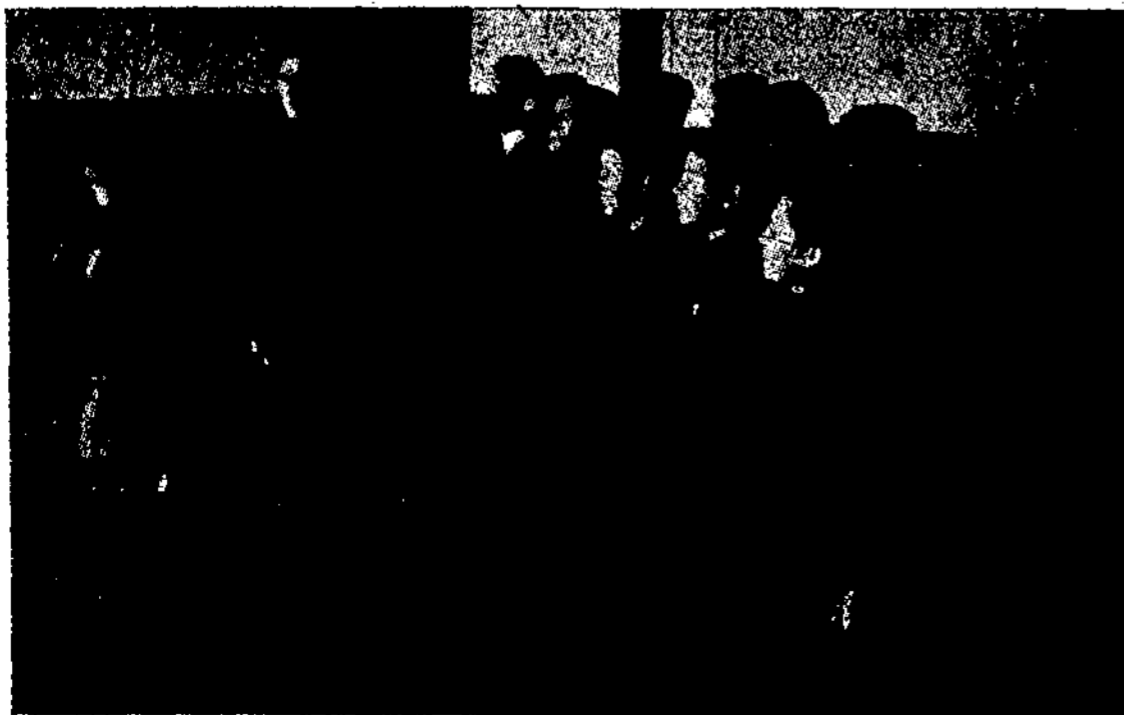
Kiekvienas stovyklautojas turės turėti savo stovyklavimo reikmenis.

Svetimų kraštų skautai (sudarydami skilti) galės dalyvauti rungtyne: VII, 22 — sporto žaidimuose, VII, 24 — lenktynėse su kliūtimis, VIII, 26 — vyčių lenktynėse su kliūtimis, VIII, 27 — dienos ir nakties iškyloje.

Iš pranešimų atrodo, kad numatytos ekskursijos būsiančios įdomios ir naudingos. Ir stovyklai pasibaigus VIII, 31 — VIII, 1 dar bus kelios ekskursijos į įvairias Latvijos vietas. Jų dalyviams teks primokėti atskiras mokestis, maždaug nuo 24 iki 40 litų.

Svetimšaliams, manantiems latvių tautinėje stovykloje dalyvauti, patariama iš anksto koresponduoti su jų skautais, kad dar prieš stovyklą turėtų draugų.

Paskutinioji Latvijos skautų tautinė stovykla buvo 1928 m. Joje dalyvavo tik keli mūsų skautininkai. Nuo to laiko abiejų kraštų skautų santykiai labai pasikeitė į gerąją pusę. Dabar vieni kitus geriau pažįsta, vieni kitus lanko ir draugauja. Todėl šiais metais būtų naudinga didesniam skaičiui nuvykti.

Mokomės sutikti viršininką ir raportuoti

Kovaliūno foto

Mums, kaip artimiausiems kaimynams ir sklandžiai pasirodžiu- siems estų tautinėje stovykloje 1932 metais ir tarptautinėje stovykloje Vengrijoje 1933 metais, tokią gerą progą būtinai reikėtų išnaudoti savo krašto propagandai. Latviai mūsų skautų organizaciją aukštai vertina ir daug tikisi. Be to, žinoma, būtų naudos ir patyrimo mums patiems, ateity rengiant savo tautinę stovyklą.

Kaip tenka patirti, šia stovykla daugelio vietų mūsų skautai labai domisi. Ypatingai susidomėję Latvijos pasienio tautų skautai.

Ka

IŠ A. T. M. AVIACIJOS BŪRELIO

Vasario 25 d. 15 val. buvo L. A. K. A. T. M. aviacijos būrelio susirinkimas. Dienotvarkė: 1) C piloto B. Oškino paskaita apie sklandymo teoriją, 2) valdybos pranešimai ir 3) klausymai ir sumanymai.

Sklandytuvą T. 3 jau baigiamas ir netrukus bus bandomas. Sklandytuvą yra B. Oškino konstrukcijos. Sklandytuvui yra pastatyta du liemenis, vienas dengtas, o kitas nedengtas. Šio sklandytuvo statybai išleista apie 600 litų ir padėta apie 750 darbo valandų. Statant šį sklandytuvą, daug pasidarbavo pats konstruktorius B. Oškis, A. Paknys, A. Gysas ir daugelis kitų mokinių.

Būrelis, norėdamas padėti labiau išpopuliarinti sklandymo sportą Lietuvoje, pagamins keletą komplektų sparnų narviuru ir keletą komplektų viso sklandytuvo apkaustymų.

Sparnų narviuros yra dirbamos iš plonųjų lystelių, kurias paprastu piūkiu ir obliuku yra nepaprastai sunku padaryti ir be to, užima daug laiko. Susidare provincijoje aviacijos būreliai, norintieji statyti sklandytuvus, už tam tikrą alyginimą galės gauti narviurų ir apkaustymų komplektus.

XI RINKTINĖS BŪRIŲ ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMAS RASEINIUOSE

Vasario mėn. 24 d. Raseiniuose buvo XI rinktinės būrių atstovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo atstovai beveik iš visų būrių. Todėl suvažiavimas buvo labai gausus. Atsilankė s-gos viršininkas pulk. Kalmantas, mjr. Karaša ir kt. Apskr. viršininkas ats. pulk. Giedraitis paskaitoj iškėlė vienybės reikalingumą ir užakcentavo, kad šauliai gali daug padėti vieningumą stiprinant. Pulk. Kalmantas pranešė apie Lietuvos santykius su kaimyninėmis valstybėmis.

Į naują rinktinės valdybą išrinkta: apskr. komendantas plk. Murnikas, apskr. virš. ats. plk. Giedraitis, gimnazijos mokytojas Maknickas, gimnazijos mokytoja Ušerauskaitė ir apskr. v-bos narys Rimkus.

Visi būrių atstovai pageidavo, kad šauliai daugiau parodytų kūrybinio darbo, kad inteligentai būtų visuomet kontakte su kaimu ir, kad šauliai kulūringai elgtųsi ir su kitų tautybių asmenimis, nors jie to būtų ir neverti.

B. Mickevičius

VĖL PRIIMTA KARIŠKŲ DAINŲ

Be anksčiau priimtų 5 dainų (žūr. š. m. „Kario“ Nr. 5 pusl. 95), kariuomenės dainų tikrinimo komisija priėmė kariuomenei dainuoti dar šias dainas: 1) **Geležinio vilko maršas**. K. Binkio žodžiai, Norvaišos muzika (greta duodama ir Šimkaus muzika). 2) **Ulonai**. Liaudies daina. Norvaišos muzika. 3) **Jau, dukryt, piršliai atėjo**. Liaudies daina. Norvaišos muzika. 4) **Marš „Baik, broliuži, pradalgėle“**. Norvaišos muzika. 5) **Dėl Vilniaus (Jau vėl rytuose aušra nušvito)**. Norvaišos muzika. 6) **Kuni-gaikštis rengia karą (Vyrai, tekinkit kardus)**. Putino žodžiai. A. Norvaišos muzika. 7) **Kur lygūs laukai**. Maironio žodžiai, J. Tallat-Kelpšos muzika. 8) **Nebeužtvenksi upės bėgimo**. Maironio žodžiai, Tallat-Kelpšos muzika. 9) **Oi užia, siaučia**. P. Vaičiaičio žodžiai, Tallat-Kelpšos muzika. 10) **O kur gi tu eisi**. Liaudies daina, Tallat-Kelpšos muzika. 11) **Raitelio daina**. M. Dangūno žodžiai, J. Strolis muzika.

MINUTĘ DĖMESIO

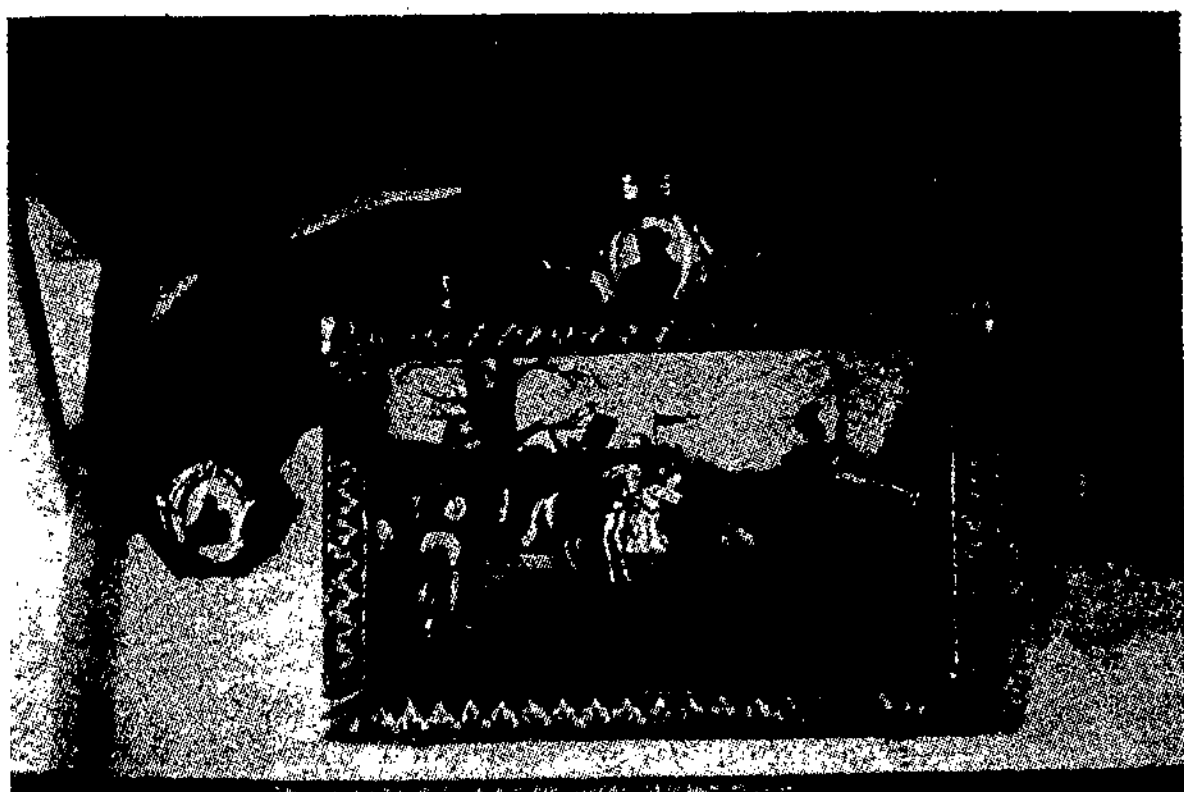
Jau daug kas „DIENĄ“ žino ir džiaugiasi, bet yra dar tokių, kurie kažkodėl delsia, praleisdami gražias progas įsigyti nepaprastai įdomų ir aktualų laikraštį „Dieną“. Tad, dabar tuojau padarykit mėginimą — nusipirkit „Dieną“ ir įsitikinsit, kad „Diena“ Jums reikalinga kiekvieną sekmadienį. „Diena“ — 30 centų.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

PRAEITIES DIDVYRIŲ ŽYGLAIS PUOŠIAME SAVO KAREIVINIŲ SIENAS

Yra gražus paprotys mūsų kariuom. puošti gyv. kareivinių sienas savo garbingos praeities atsiminimais. Be gausių, reikšmingų šūkių, mūsų kareivinių sienas puošia kungaikščių, tautos veikėjų atvaizdai ir įvairūs paveikslai, vaizduoją praeities didvyrių nuveiktus darbus. Tarpe tokių paveikslų pasitaiko gana didelės vertės kūrinių, kurie ne tik puošia gyvenamąjį butą, bet kartu turi didelės auklėjančios reikšmės.

8 p. pulko 1-os kulk. kuopos pav.: Vytauto priesaika

Š. m. prieš pat Nepriklausomybės šventę 8 p. K. K. Vaidoto p. 1 kulk. kuopoj buvo pakabintas didelis ir gražus paveikslas „Vytauto priesaika“. Paveikslo dydis apie 3 m ilgio ir per 2 m pločio. Pats paveikslas įdėtas į aukso spalvos rėmus, kurio viršutinėje dalyje po stiklu įdėtas Vytauto Didžiojo paveikslas. Viršuj paveikslo šonuose pakabinti didvyrių tėvų — Kęstučio ir Birutės atvaizdai. Visų paveikslų kombinaciją gaubia Lietuvos vėliava.

Paveikslas pagamintas kuopos jėgomis. Tapybinį darbą, kuopos karininkų padedamas, atliko gr. Jonkus. Gražūs, įspūdingi, masyvūs ir pigūs rėmai taip pat pasigaminti savo jėgomis iš paprastos, pigios medžiagos: medžio, molio, popieriaus, klijų ir bronzos.

Paveikslas dabar puošia visos kareivinės galinę sieną.

Bernst

GRETA KARO MOKSLO RŪPINAMĖS IR ŽEMĖS ŪKIO REIKALAIŠ

Nuo š. m. vasario mėn. 8 p. K. K. Vaidoto p. pradėjo laikyti paskaitas iš žemės ūkio srities. Paskaitas laiko šiaulių apskr. agronomai, vet. gydytojai ir instruktoriai.

Vasario mėn. 20 d. instr. Petraitis laikė paskaitą „Pieno ūkis“. Į paskaitą buvo leidžiama eiti tik norintiems. Nežiūrint į tai, atvyko be išimties visi. Paskaita visi buvo patenkinti.

Vasario mėn. 27 d. seka „Galvijų šėrimas“. Skaito instr. Grumšlys.

Bernst

PERTVARKOMA PULKO BIBLIOTEKA

Iki šiol 1 pėst. pulko bibliotekos vedėju buvo švietimo vadovas kun. Keblaitis ir jo padėjėju buvo skiriamas vienas iš eilinių kareivių. Dabar pagal ūkio nustatų knygą „Ū-1“ pulko vadas paskyrė vieną iš liktinių puskarininkių bibliotekoriaus pareigoms eiti. Kadangi kiekvienas kareivis bibliotekoje dirbdavo nedaugiau, kaip 5-6 mėn., tuo būdu jis nespėdavo gerai susipažinti su savo pareigomis ir kasmet biblioteka likdavo nevisai pilnoj tvarkoj: knygos iš skaitytojų būdavo priimamos apdraskytos, suteptos, už sunaikintas knygas kaltininkai neatsilygindavo, įdomesnės knygos pas

vieną skaitytoją išbūdavo keletą savaitių ir t. t. Dabar minimas puskarininkis paėmė visai kitą metodą: suteptos knygos, kiek galima, išvalomos, apdraskytos sutaisomos, kiekvieną knygą skaitytojas laiko pas save ne daugiau, kaip 7 d. Knygų sąrašai skyriais po stiklu iškabinėti viešoje vietoje, turto knygos bus vedamos švariai ir gerai. Be to, pusk. bibliotekorius dažniau prižiūrės padėjėją ir darbas eis daug sklandžiau. Galima tikėtis, kad senų knygų didelė dalis nebus panaikinamos, kaip netinkamos — sudėvėtos.

Niekas mūsų neįveiks. Vasario mėn. 21 d. III b-nas atliko 30 km žygį. Maršrutas plentu Ukmergė — Vydiškiai. Dabar kariai tiek įprato į žygius, kad sužinoję, jog rytoj bus atliktas 25-30 km žygis, laiko vien tik malonumu. Daugumas pasako, jog tokie „trumpi“ žygiai mūsų neįveiks. Nors kelias buvo slidus ir kariai žygiavo pilna kautynių apranga, bet tąją kelionę su visais poilsiais įstengė atlikti per 6 val.

San. pusk. M. Grinius

KA ARTILERININKAI SKAITO

Šiais metais 4 art. pulko karininkų, liktinių puskarininkių ir kareivių skaityklos bei atskiri kariai gauna šiuos laikraščius bei žurnalus: „Karys“ 44 egz., „Mūsų Žinynas“ 30 egz., „Kardas“ 20 egz., „Mūsų Vilnius“ 22 egz., „Trimitas“ 17 egz., „Lietuviškoji Enciklopedija“ 13 egz., „Lietuvos Aidas“ 14 egz., „Mūsų Rytojus“ 12 egz., „Ūkininko Patarėjas“ 15 egz., „Skautų Aidas“ 7 egz., „Diena“ 4 egz., „Laiko Žodis“ 3 egz., „Kūno Kultūra ir Sveikata“ 5 egz., „Akademikas“ 2 egz., „Radio Bangos“ 1 egz., „Lietuvos Žinios“ 1 egz., „Rytas“ 1 egz., „Sporto Tribūna“ 1 egz., „Misijos“ 2 egz., „Žvaigždutė“ 2 egz. Be šių, dar yra užsiprenumeravusių kelis voikiškus žurnalus ir laikraščius. Tai dar ne viskas šiais metais, nes po kiekvieno mėnesio 1 dienos dar vienas antras vis dar išsirašo. Daugiausia atskiri kariai skaito kariškąją spaudą. Be jų daugiausia prenumeratorių tenka „Mūsų Vilniui“ ir „Lietuviškajai Enciklopedijai“. „Mūsų Vilnių“ daugelis ne tik sau prenumeravosi, bet ir namiškiams išrašė. Vieną kitą išrašė ir kitų laikraščių, kaip „Mūsų Rytojus“, „Ūkininko Patarėjas“ bei „Suvalkietis“.

Be laikraščių, pulko kareivių ir karininkų bibliotekose yra ir nemažas kiekis tomų įdomių ir vertingų knygų, kurias irgi uoliai skaito. Kiek teko matyti, bibliotekų skaitytojų skaičius vis daugėja. Labiausiai mėgstamos knygos — romanai. Dar nemaža karių, galinčių įsigyti, nuolat perkasi patys knygų į savo bibliotekas.

Taip pat į L. A. K. narius rėmėjus įstojo 63 kariai.

Benas Jablonskis

KULKOSVAIDININKŲ RENGIMAS

Kulkosvaidininkų rengimas yra sunkus ir kruopštus darbas. Kad tinkamai kulkosvaidininkai eitų savo pareigas, kad: teisingai ir vaizdžiai būtų nurodomas taikinys, greitai toks taikinys surandamas ir teisingai į jį nusitaikoma, rei-

Mokymas šaudyti iš kulkosvaidžio

kalinga ilga praktika lauke. Žiema šiam darbui daug trukdo. Šaltis, blogas oras, sniegu padengti laukai neleidžia pilnai šiuos veiksmus atlikti. Vargingas ir sunkus yra darbas žiemos šalčiuose, kada mokymas verčia būti vietoje, arba blogas oras ir tušti sniegu padengti laukai neduoda originalių taikinių.

Nuo š. m. 8 p. K. K. Vaidoto p. kulkosvaidžių kuopose įvesta taikytojų rengimas pasinaudojant lenta. Lentoje, kuri pastatoma tam tikrame norimame atstume, yra vaizdas, kuriame įvairiose vietose išmėtyti taikiniai — krūtinės figūros. Kulk. viršininkas, pasinaudodamas vietiniais (vaizde) daiktais, pilnai statutiniai gali nurodyti taikinį. Taikytojas, atpasakodamas vietą, suranda taikinį ir nusitaiko. Po to galima daryti (tariamąjį) įsišaudymą, kaun. ugnies paleidiną, visai, kaip užsiiminėjant lauke. Geros pusės tokios mokymo priemonės tos, kad visuomet ji prieinama. Šalčiui ar blogam orui esant galima užsiiminėti klasėje. Be to, labai patogiu kontolijuoti.

Bernst

VYTENININKAI KASKART DAUGIAU SKAITO IR IŠSIRAŠO

Jau pernai vytenininkai gana uoliai domėjosi spauda, bet šiemet godžiau stveriasi. Žvilgtterėję į ekspeditoriaus spintą pamatysim, kad be normalaus (pastovaus) švietimo vadovo išrašyto pulkui laikraščių skaičiaus, vis dažniau pasirodo ir atskiri prenumeratorių laikraščiai. Juos prenumeruoja ne vien karininkai, viršilos, puskarininkai, bet ir šiaip eiliniai ar jauni kareiviai. Iš kariškų laikraščių gaunama: „Kario“ 125 egz. (pernai — 120), „Kardo“ 58 (50), „Mūsų Žinyno“ 64 (52) (Skaičiai skliaustuose reiškia pernykščius laikraščių egzempliorius), o „Trimito“ 138. Žymiai pagausėjo ir „Mūsų Vilniaus“ prenumeratorių šeima, pereidama iš 23 į 53 egz. Dienraštinės spaudos — „Lietuvos Aido“ 28 (36), „Ryto“ 3 (2), „Lietuvos Žinių“ 2 ir „ABC“ 1 egz. Žurnalų gaunama: „Židinio“ 3, „Kultūros“ 2, „Jaunosios Kartos“ 5 (4), „Kūno Kultūros ir Sveikatos“ 3, „Laiko Žodžio“ 4, „Policijos“ 2, „Naujosios Romuvos“ 2, „Vairo“ 3, „Motinos ir Vaiko“ 5, „Akademiko“ 5 (2), „Sporto Tribūnos“ 1 „Sargybos“ 4, „Radio Bangų“ 2 ir „Skautų Aido“ 3. Savaitraščių irgi pagabenama pundai: „Ūkininko Patarėjo“ 42, „Mūsų Rytojū“ 43, „Suvalkiečio“ 12 (11), „Sekmadienio“ 5 (2), „Dienos“ 5, „Zarasų Krašto“ 2, „Šaltinio“ 3 egz. Be to, į pulką pareina po keletą laikraščių svetimomis kalbomis. Karininkų biblioteka, be kitų vietinių laikraščių, prenumeruojasi ir šiuos: „Deutsche Wehr“, „Kriegskunst in Wort und Bild“, „Militär Wochenblatt“, „La Revue D'infanterie“, „Militarais Apskats“, „Krasnaja Zvezda“ ir t. t. „Lietuviškosios Enciklopedijos“ pareina net 45 egzemplioriai. Visa toji spauda plinta vytenininkų tarpe ir jie tampa neperskiriamais draugais.

Degulių Paulius

LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ IR VIRŠILŲ KURSAI

2 pėst. D. L. K. Agirdo pulko liktiniams puskarininkiams ir viršiloms netrukus norima organizuoti bendro lavinimosi 4 klasių kursai. Pamokos bus dėstomos vakarais.

2 p. pulko daug karių yra įsirašę L. A. K. nariais rėmėjais. Ypač daug stoja į L. A. K. po pirmojo premijų skirstymo. Daugelis įsirašo nariais rėmėjais šančių pašte. Be to, kiti stoja, ypač iš puskarininkų, pulko kirpykloje.

Pulke yra skaitykla ir svečių kambarys. Skaitykla gausiai lankoma karių, kur be laikraščių pasiskaitymo, dar galima lošti šachmatais, šaškėmis.

Skaityklą ir svečių kambarį puošia Lietuvos didžiųjų kunigaikščių ir įžymesniųjų vyrų portretai bei paveikslai. Svečių kambarį įtaisyta radio — garsiakalbis. Be to, svečiai gali pasimatyti su pulko kariais.

— Šiomis dienomis Jesės šaudykloje sanitarijos puskarininkų mokyklos kandidatai atliko du pratimus kovos šoviniiais.

— Užėjus šiltesniam orui, pulko jauniems kareiviams gimnastikos pamokos prasidėjo aikštėje

Al. Sicila

AUKOS VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJAUS STATYBAI

Generolas Šniukšta, vietoje paminklo ant kapo savo sūnaus Vytauto, kuris yra miręs Šveicarijoje ir palaidotas Leysin'o kapinėse, paaukoko Vytauto Didžiojo muziejaus statybai 1000 litų.

Žemės tvarkymo departamento direktorius ir valdininkai vietoje užuojautos savo bendradarbiui Lukoševičiui Juozui dėl jo motutės mirties, paaukoko V. D. muziejaus statybai 75,50 lt., o to pat departamento matininkai vietoje užuojautos mat. Jančauskui Adolfui dėl tragingos brolio mirties paaukoko Vytauto Didžiojo muziejaus statybai 75,10 lt.

ŪKIO PASKAITOS KAREIVIAMS

Šią žiemą karo policijos mokyklos kareiviams iš ūkio srities paskaitų ciklas nustatytas nuo vasario 7 d. iki kovo 11 d. Paskaitų temos taip sutvarkytos, kad kareiviai gautų kuo daugiausia pačių reikalingiausių iš ūkio srities žinių. Paskaitas laiko Žemės ūkio Rūmų agronomai. Be karo policijos mokyklos kareivių, paskaitų dar klauso karo kalėjimo ir šarv. auto būrio kareiviai.

Mokyklos kareiviai yra dideli vertingų kino filmų mėgėjai, bet iki šiol ne visuomet „finansai“ leisdavo tuo malonumu pasinaudoti. Dabar šis reikalas taip sutvarkytas, kad mokyklos kareiviai kiekvieną savaitę (ne mažiau vieną kartą) gali nemokamai aplankyti gusarų pulko kiną ir pamatyti vertingų kariško ir mokslinio turinio filmų. Be to, susiradus didesniai žmonių skaičiui, Žaliakalnio kino „Hollywood“ administracija duoda kareiviams labai didelę nuolaidą.

Ž.

Gaisrų fronte. Kauno mieste buvo daug gaisrų.

II. 21 d. 21 v. 10 m. kar. ugn. insp. pavaduotojas mjr. Boltrimas buvo iššauktas į gaisrą Laisvės al. 17 nr., kuris tuoj buvo miesto savivaldybės ugniagesių likviduotas.

II. 22 d. 8. v. 40 m. užsidegė medinis namas miesto parkraštyje. Tvirtovės al. Nr. 88 (Žaliakalny), kur dar tinkamai nesutvarkyti keliai. Į gaisrą atsiskubino miesto savivaldybės ugniagesiai ir buvę netoli užsiėmimuose gusarai ugniagesiai su k-dos v-ku pad. kav. ltn. Ščepavičium. Po valandos gaisras užgesintas. Sudegė namų stogas ir pats namas gerokai apdegęs. Per vėlai buvo pranešta apie gaisrą.

II. 23-24 d. Kaunas ketino pasiekti milžiniškų didmiesčių pavyzdį, kur per parą būna 10-30 gaisrų. Taigi ir pas mus per 6 valandas atsitiko net 5 gaisrai! Pirmas kilo apie 23 v. Laisvės alėjoje „Odeono“ kino kieme. Šiam gaisrui dar nepasibaigus, prieš 24 val. kilo antras gaisras toj pačioj gatvėj. Nr. 33 kieme. Apie 1 val. pašvaistė virš Žaliakalnio pranešė apie naują gaisrą Dzūkų ir Prūsų gatvių kertėje. Šiame gaisre dirbę ugniagesiai pastebėjo savo užpakalyje naują pašvaistinę ir pamatė tuoj liepsną ir tirštus dūmus netoli Prisikėlimo bažnyčios, Ukmergės plento ir Aukštaičių gatvių kampe. Iš čia apie 3 val. teko pasiskubinti į penktąjį gaisrą Malėtų gatvėje.

Visur buvo padegtos malkinės. Kažin kokio nesveiko žmogaus arba niekšo darbas. Visur malkinės buvo gerokai įsidegę, atrodo, kad padegtos keliose vietose. Ugniagesiai visur gaisrus laiku užslopino.

„Odeono“ kine gaisro metuėjo seansas, salėje buvo pilna žmonių. Kieme smarkiai degė didelė ir ilga malkinė. Ugniagesiai tyliai kovojo su liepsna. Kino žiūrovai sužinojo apie gaisrą tik 24 val., kai pasibaigė seansas ir jie išėjo iš kino į gatvę.

Dalyvavo šių gaisrų gesinime savivaldybės, miesto ir Vilijampolės draugijų, šančių šaulių, ryšių bataliono, karo policijos mokyklos ir 1 gusarų pulko ugniagesiai. Be to, 4 kariškos komandos budėjo visą naktį. Buvo pasirengę ir geležinkeliečiai — ugniagesiai. Tai buvo labai nerami naktis.

Vienas civilis ugniagesys girdėjo, kad 3 lenkai jaunuoliai kalbėjosi tarp savęs apie gaisrą, kuris turės kilti dar Šermukšnių gatvėje. Deja, ugniagesys nepasirūpino sulaukyti šių lenkų. Gaisro Šermukšnių gatvėje neįvyko.

Kariams ugniagesiams vadovavo pats įgulos ugn. inspektorius mjr. Ružancovas ir I rajono vadas inž. ltn. Slyvauskas. Miesto brandmajoras Šimkus ir jo padėjėjas Dumčius parodė daug sumanumo ir sugebėjo laiku užgniaužti gaisrus palyginus nedidelėmis jėgomis.

Kauno miesto ugniagesių metraščiuose tai buvo pirmas atsitikimas, kai ugniagesiai, išvažiuavę gesinti pirmąjį gaisrą, grįžo namo tik užgesinus penktąjį iš eilės gaisrą. Iki šiol buvo atsitikimų, kad maždaug vienu laiku kildavo 2 gaisrai.

Renkis taikos metu apsisaugoti nuo oro užpuolimų! Kilus karui, rengtis bus per vėlu!

L. A. K.

Sporto kronika

KREPŠIASVAIDŽIO PIRMENYBIŲ EIGA

Krepšiasvaidžio pirmenybės jau įpusėjo ir kiekvienas susitikimas duoda vis aiškesnį pirmenybių favoritų. Paskutinię susitikimą davė šiuos rezultatus: ASK II — K. Makabi 6:3, JSO B I — LDS B 7:17, LFLS B — LGSF B II 8:8, Taurus A — JSO A 8:3, Makabi B — ASK B II 3:6, Hapoel I — Hapoel II 14:2, Š. Š. Kovas — ASK I B 10:10 (draugiškos), Bar-Kochba Makabi 9:4, LGSF I — Grandis 13:1, ASK B II — JSO II B 11:9, LDS B — Sparta 7:0, LGSF A — Š. Š. Kovas 22:5, LGSF — Bar-Kochba 4:3, LFLS B — LGSF B 15:3 (15 min. nedažaistos), LFLS A — Taurus A 2:0, Š. Š. Kovas B — Sparta 28:0, JSO — LDS (moterų) 6:4, Sparta B — Makabi B 4:0, LGSF B — JSO II B 7:3, ASK II B — ASK I B 20:15 ir Makabi A — Taurus A 8:6.

LEDO RITULIO MEISTERIO ŠIEMET NETURĖSIM

Dėl didelio atodrėkio negalima tęsti sėkmingai pradėtų ledo ritulio pirmenybių ir todėl šiemet vargu bus galima žaisti. Greičiausiai ledo ritulio meistris šiemet nepaaiškės.

ŠAULIAI SUSIRŪPINO VANDENS SPORTU

Pereitą savaitę prie Kauno šaulių sporto klubo „Grandis“ buvo įsteigta vandens sporto sekcija, kuriai vadovaus šioje srityje prityrę sportininkai. Atsirado neblogų šioje srityje sportininkų, kurie vasarą keta dalyvauti rengiamose pirmenybėse.

JSO BOKSO IR SUNKUMŲ KILNOJIMO PIRMENYBĖS

Vasario mėn. 24 d. Kauno JSO klubas savo patalpoje surengė tarp savo narių bokso ir sunkumų kilnojimo pirmenybes. Sunkumų kilnojime pirmaisiais išėjo: **plunksnos sv.** Z. Sabaliauskas — išspaudė 52,5 kg., išrovė 55 ir išstūmė 80 (viso 187,5), **lengv. sv.** Ramanauskas: 65; 65 ir 100 (230), **vidut. sv.** Norkūnas: 67,5; 67,5 ir 80 (215), **pusiau sunk. sv.** Načačkus: 87,5; 85 ir 112,5 (285) ir **sunkiam sv.** Platkauskas: 92,5; 90 ir 120 (302,5).

Bokse susitiko: **musės sv.** Radzevičius — Šiugždinis. Punktai laimėjo Radzevičius. **Lengvam sv.** Sakalauskas—Oganauskas. Pirmam rounde nokautu laimėjo Oganauskas. **Plunksnos sv.** Dunecas — Penčkas. Antram rounde Dunecas pasidavė. **Vidutiniam sv.** Bružas — Slizapas. Antram rounde Bružas pasidavė. **Pusiau vid. sv.** Kleistas — Jacunskis. Trečiam rounde dėl vieno iš boksininkų susižeidimo rungtynės nutrauktos.

Dėl sunkumų kilnojimo tenka pasakyti, kad rezultatai gana geri ir per Lietuvos pirmenybes iš JSO reikia laukti nemažo pasisekimo. Iš boksininkų tik keletas turi didesnę patyrimą.

KARIŠKOS ŽINIOS

SUOMIJOS ŠAULIŲ VADOVYBĖ RYGOJE. Susipažinti su Latvijos šauliais, vasario 12 d. į Rygą buvo atvykęs Suomijos šaulių korpo vado pareigas einas plk. Martola su p.lk. ltn. Kvist'u. Latvijoje jie išbuvo 4 dienas.

Plk. Martola baigęs generalio štabo akademią Paryžiuje. Buvo karo atstovu Paryžiuje. Vėliau kariuomenės štabo II skyriaus viršininku ir nuo praėjusių metų rudens paskirtas šaulių štabo v-ku. Šaulių viršininkui gen. Malmbergui išvykus vieneriems metams atostogų į užsienius, plk. Martola jį pavaduoja.

KARO LITERATŪROS FONDAS

Neseniai Latvių ministerių kabinetas priėmė karo literatūros fondo nuostatus. Nuostatuose numatyta, kad prie kariuomenės štabo bus karo literatūros fondas. Fondo uždavinys leisti ir platinti originalius veikalus ir vertimus, kurie skirti kariniam auklėjimui, mokymui, technikai ir karo mokslui.

Fondo lėšas sudaro: dovanos, pašalpos, pelnas iš pardudamųjų leidinių ir t. t.

Fondą tvarko kolegija, kurią sudaro pirmininkas, kariuomenės štabo v-ko II-is padėjėjas, nariai: aukštųjų karininkų kursų viršininkas, kariuomenės štabo mokymo, operacijų skyrių viršininkai ir kariuomenės spaustuvės viršininkas.

Kolegijos veikimą prižiūri kariuomenės štabo viršininkas, jis taip pat tvirtina kolegijos nutarimus.

Fondo generalinis komisierius — kariuomenės spaustuvė. Spaustuvė veda visą fondo raštvedybą. Fondo darbuotės instrukciją išleis kariuomenės štabo viršininkas.

VEDYBOMIS LENKINA OKUPUOTUOSIUS KRAŠTUS

„Polska Zbrojna“ plačiai aptaria pasienio apsaugos korpo karių vedybų reikšmę Lenkijos pakraščiams, tiksliau sakant, jos okupuotiems svetimiems kraštams lenkinti. Kaip matyti iš laikraščio statistikos, paskiausiai pasienio apsaugos korpe vedė „pakraščių“ mergaites 336 kariai, iš jų 279 puskarininkiai ir 57 eiliniai. Korpo kariai parenkami iš tikrųjų lenkų, jie atvyksta į „pakraščius“ iš Lenkijos gilumos. Iš tų vedybų 60% buvo grynai lenkiškų, o 40% maišytų, t. y. lenkai vedė čekes, gudes, ukraines, ruses, vokietes ar lietuves. Laikraščiu šios maišytos vedybos patinka, nes paprastai lenko kario žmona greit tampa kaip ir tikra lenkė, dažniausiai net pakeičia savo tikybą, nekaltant jau apie kalbą bei papročius. Antra vertus ir žmonos giminė gudria lenkų pasienio korpo apsaugos vadų politika nejučiom įtraukiama į lenkiškumą. Tai atliekama per vaidinimus, gegužines, vakarėlius ir kt. pramogas, į kurias visada kviečiama lenkų karių žmonių giminė.

Įdomu pabrėžti, kad iš atvykstančių į „pakraščius“ iš Lenkijos gilumos korpo karių, ypač puskarininkų, retas grįžta atgal į Lenkiją. Daugelis pasilieka „pakraščiuose“ ir pasitraukę iš kariuomenės randa sau uždarbį okupuotuose kraštuose, sėkmingai nukonkuruoja vietinius gyventojus ir plečia jų tarpe lenkiškumo darbą.

PUSKARININKŲ DRAUGIJOS

Estijos kariuomenės dalyse, kaip rašo „Sodur“, jau daugiau kaip 10 metų gyvuoja liktinių puskarininkų draugijos, kurių statutai patvirtinti 1929 metais. Draugijų tikslas tobulinti liktinius puskarininkus kariškame ir bendrame mokslinime, susieti juos į vieną šeimą, rūpintis savišalpa ir suteikti sveikas pramogas.

Draugijos turi kiekvienoje dalyje liktinių puskarininkų ramoves su bibliotekomis. Jų pastangomis rengiami tobulinimosi kursai, iškilos, paskaitos, rungtynės, vakarai ir t. t.

Dabar estų kariškoje spaudoje keliamas liktinių garbės teismo steigimo reikalas, be to, patariama kreipti daugiau dėmesio į sportą ir šaudybą.

VADAI IR KARO GYDYTOJAI

Lenkų žurnale „Przegląd Piechoty“ iškeltas svarbus kuopos vado ir pulko gydytojo bendradarbiavimo reikalas. Vadui labai rūpi, kad gydytojas rūšiuotų kuopos kareivius pagal jų fizinius ir psichinius savumus, nurodytų priemones, kuriomis būtų galima pasiekti geresnių vaisių kareivį mokant. Kuopa gauna šautuvą, kartu su juo metriką, nurodančią visus nukrypimus. Tokią pat metriką turėtų duoti kiekvienam kareiviui pulko gydytojas. Tai būtų didelė pagalba kuopos vadui kareivį auklėjant ir mokant.

Ypač svarbu, kad gydytojas nurodytų vadui visas kareivių regėjimo klaidas ir būdus joms pašalinti, nes tai padėtų kuopos vadui išskirti būsimus igudusius šaulius. Gydytojas galėtų atrinkti taip pat tinkamesnius žvalgus, taikytojus, sekėjus, bėgikus, telefonistus ir t. t.

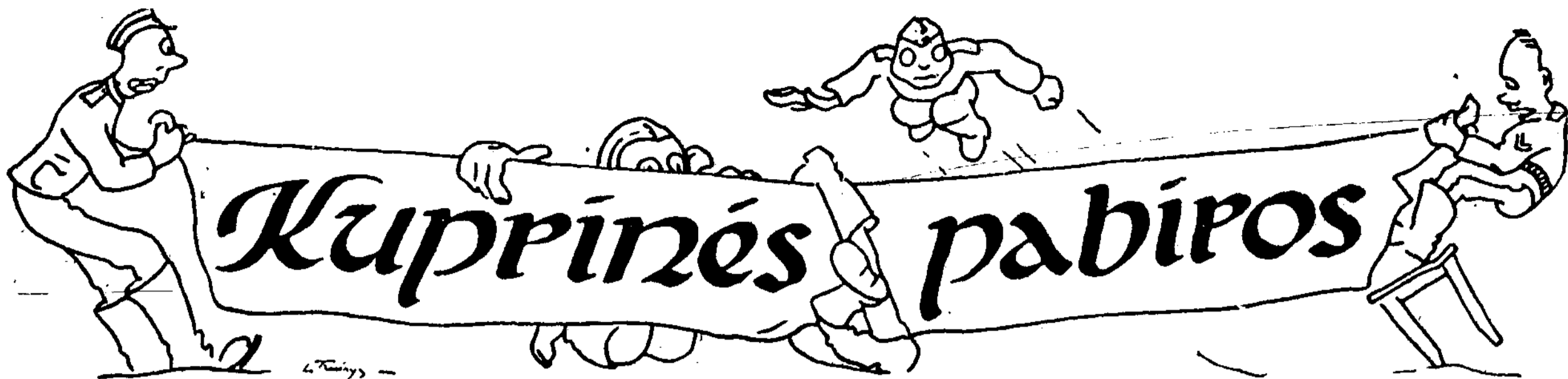
PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA BULGARIJOJ

Neseniai Bulgarijoje susirūpinta priešlėktuvinės apsaugos reikalais. Priešlėktuvinės apsaugos draugijos pradėta steigti atskiruose miestuose. Vėliau po draugijų atstovų suvažiavimo susidarė priešlėkt. aps. dr-jų sąjunga, kuri šiuo laiku, „Narodna Otbrana“ pranešimu, turi 40 skyrių. Draugija kovoja su nesąžiningais laikraščiais, kurie spausdina visokių baisenybių apie chemišką karą ir gąsdina visuomenę. Ji stengiasi suteikti gyventojams tikslų žinių apie gresiantį kraštui pavojų. Bulgarija yra kalnuotas kraštas su nepastoviu klimatu, todėl dujų pavojus ten nėra ypatingai didelis. Be to, kraštas neturi stambių pramonės centrų, o kaimų prieš lėktuvai tikrai nepuls. Kraštis ragina karininkus dėtis prie draugijų ir įtraukti į jas moksleivius.

LENKIJOS INVALIDAI

„Polska Zbrojna“ rašo, kad Lenkija turi dabar arti 170.000 karo invalidų, jų tarpe arti 17.000 tokių, kurie visai negali dirbti. Kiti gali dirbti ir įstatymas teikia jiems įvairių lengvatų stojant į darbą. Kiekvienoje įmonėje, turinčioje 50 darbininkų, viena vieta skiriama karo invalidui. Ten, kur dirba 100 darbininkų, turi būti 3 karo invalidai. Toki pat norma nustatyta ir didesnio masto pramonės įmonėms.

Lenkija gavo invalidų iš buv. Austro-Vengrijos, Vokietijos ir Rusijos imperijų. Be to, ir pačių lenkų karuose su kaimynais nukentėjo nemaža karių dabartinių invalidų. Laikraštis skundžiasi, kad ne visos pramonės įmonės laikosi įstatymo ir priima invalidus į jiems paliktas vietas.

SENOVIŠKAS VEIDRODIS

60 metų senis užėina į krautuve pirkt veidrodžio. Tačiau negalėdamas išsirinkti sau tinkamo veidrodžio, prašo krautuvininką duoti jam senovišką veidrodį, nes šių laikų veidrodžiai esą labai blogi. Krautuvininkas kaip įmanydamas aiškina, kad šių laikų veidrodžiai yra geresni už senoviškus, o senoviškų dabar jau visai nėra. Bet senis nenusileisdamas ginčijasi: — Kokie dabar veidrodžiai. Ot seniau, tai buvo veidrodžiai! Žmogus, būdavo, pasižiūri į veidrodį, tai net miela: jaunas ir gražus atrodai. O dabar baisu net ir pažiūrėti į toki veidrodį. Veidas raukšlėtas, atrodo, pajuodavęs ir negražus. O tamsta dar sakai, kad šių laikų veidrodžiai esą geresni.

A. Kardelis

LINKSMUMO PRIEŽASTIS

Ko tas mūsų Gervė toks linksmas, ar tik ne grandinio laipsnį jam pažadėjo?.. — O ne, jis, matai, laimėjo L. A. K. loterijos premiją.

KAM SAKO

— Kodėl, kai žmogus čiaudo vis jam sakoma „į sveikata?“ — j. kareivis Žiogas klausia draugo.

— Na, dar jis nežino. Juk tik sveikas žmogus ir tečiaudo. Mk.

IŠ PATYRIMO ŽINO

— Labai dėkui! Bet atsiprašu, — juk mano laipsnis!..

— Nieko, nieko, ponas viršininke! Čia kišenius ir laipsnį atsveria...

KOSTAS STRAZDAS PIETAUJA

(Gaida: „Eina garsas nuo rubežiaus..“).

Eina kvapas iš virtuvės,
Diržą reik atleisti,
Šiandie labai gardūs pietūs,
Atsidėjus reikės šveist.
Pasilik, šautuve sveikas,
Piramidėj vienas —
Aš sugrišiu iš valgyktos
„Prikirtęs“ kiaulienos.

Daugel košės tur virėjas
Ir du baku barščių,
O prie košės — taukų puodas
Čirškia gi nuo karščio.
Aš prisriebsiu gardžių barščių,
Privalgysiu košės,
Atsileidęs visus varščius,
Sėdėsiu atsilošęs.

Jau praslinko gražaus laiko,
Bet Strazdas nekruta,
Apie nosį musės vaikio
Išikandęs pluta.
Buvo košė, gandi košė,
Barščių daug tekėjo...
Kostas Strazdas atsilošęs
Už stalo „budėjo“.

Al. Sicila

AŠ PUOLU

Eilinis Trumpanosis, sėdamasis karo mokslo žinių, kartą išgirdęs, kad puolimas yra geriausia priemonė nugalėti, taip persisunkė karingu ūpu, kad į visus duodamus viršilos taktiškus uždavinius atsakinėdavo: Aišku, aš puolu! Ir tuo būdu jis visoj kuopoj pagarsėjo, kaip sumaniausias ir drąsiausias karys, kurio širdy baimė nėra vietos. Kartą per taktikos pamoką atsilankė kuopos vadas ir davė toki uždavinį: žygiuojančioji dalis sustoja nakvynės. Turimomis žiniomis priešas dar yra gana toli, pavojaus nėra. Virtuvė nuo dalies gerokai atsilikus. Kareiviai nori valgyti ir miegoti. Kaip turi elgtis būrio vadas?

Visi tyli ir veria akimis Trumpanosi, nes tik jis vienas gali išgelbėti būrio garbę. Ir Trumpanosis didvyriškai gelbsti ir kerta visu balsu:

— Aišku, aš puolu!

Kuopos vadas nustemba, nesuprasdamas, ką reikia pulti, jei priešininko nėra. Net viršila pabalo po tokio atsakymo ir minty jau nusprendė duoti drauoliui dvi valandas.

— Ką puoli? — vis dėlto klausia vadas.

— Aišku, aš puolu kuo greičiau atgabenti virtuvę, nes reikia kareivius pavaldinti, kadangi kitą dieną jau galima susidurti su priešininku!

Trumpanosio garbė, kaip drąsaus kario, dar labiau pakilo...

DIDELIS SKIRTUMAS

Jaunas kareivis į eilinį: — Pasakyk, Kostai, koks yra skirtumas tarp valdininko ir kareivio algos?

Eilinis: — Skirtumas yra toksai: valdininkas pragėres savo algą — keikiasi, o kareivis — nesikeikia.

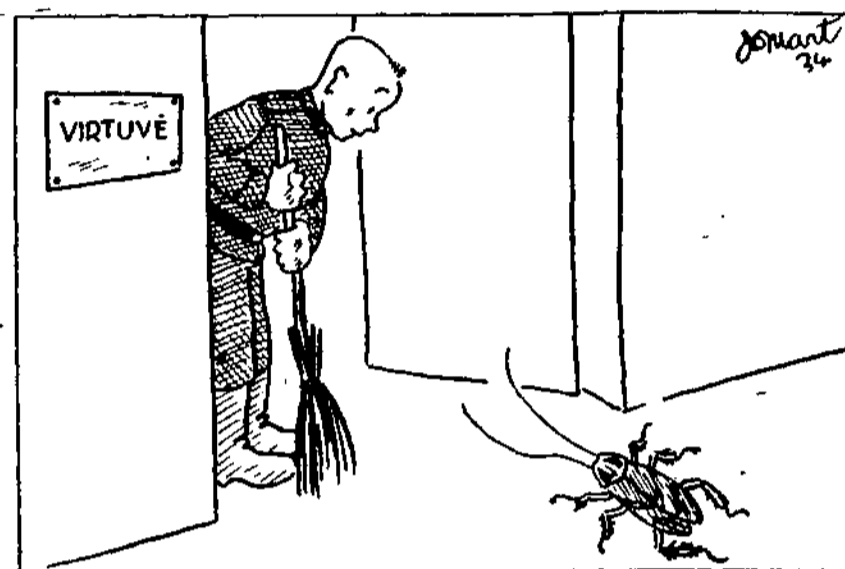
Al. Sicila

TRUMPA KALBA

Virtuvėse maitinti pašaliniai (nekareiviai) draudžiama.

(V. t. st. § 271).

J. Martinaičio karikatūra.

Prūsokas: Pasigailėk manęs vargšo. Leisk į virtuvę nors katilą palaižyti!

Kareiviukas: Nešdinkis atgal! Neleisiu — statutas draudžia!

PRIEŠDUJINĖJ PAMOKOJ

Ilgai aiškino viršila, kas tai yra dujos ir kaip nuo jų apsaugoti. Naujokas Timpa klausė, ausis ištempęs, bet jo galvelė negalėjo tilpti vienas keistas vardas, kurių tokia daugybė birte biro iš viršilos lūpų. Baigęs kalbėti, viršila panorėjo patikrinti, kaip gerai suprato klausytojai jiems atskleistą išminties šaltinį, ir paklausė Timpa, kurios dujos yra pačios pavojingiausios. Timpa pašoko, kaip igeltas, paraudo, kaip vėžys, ir mikčiodamas iššovė:

— Iš kopūstų ir bulvių!

PASISEKIMO PRIEŽASTIS

Kodėl garsiausias senųjų amžių kariautojas Aleksandras Makedonietis turėjo toki nuostabų pasisekimą kautynėse? — klausia aviatorius pėstininką.

— Gi todėl, kad nepažino trijų, kareiviui kenksmingiausių dalykų: moterų, baimės ir nuovargio — paaiškino pėstininkas.

K. Jūfa

NIEKO NESAKĖ

— Ką tau viršila sakė, pastebėjęs kiau-
rą tavo kelnių keli? — j. kareivio Smilgos klausia draugas.

— Man tai beveik nieko nesakė, tik liepė pasakyti savo skyrininkui, — džiaugdama sako Smilga.

Mk.

KVIEČIAME VISUS DALYVAUTI II LITERATŪRINIAM „KARIO“ KONKURSE

Kariškai apysakai parašyti, kur meniška forma būtų iškeltos svarbiausios kovotojo ypatybės — iniciatyva, narsumas, ryžtumas, sumanumas ir t. t.

DUODAMA PASIRINKTI IŠ ŠIŲ TEMŲ:

1. Kavalerija kautynėse, 2. artilerija kautynėse,
3. aviacija kautynėse, 4. technikos dalys kautynėse.

I. premija — 520 lt., II. pr. — 440 lt., III. pr. — 360 lt.

Sąlygos

Apysakos dydis — 2 spaudos lankai, arba 1200 eilučių, tokių, kaip **Karys** dviem stulpeliais. Rankraščius, mašinėle rašytus, siųsti šiuo adresu: **Kaunas, „Kario“ redakcijai. Konkursui.** Rankraštį pasirašyti slapyvardžiu arba šūkiu. Tikroji pavardė rašoma uždaram voke, ant ku-

rio parašomas tas pats slapyvardis arba šūkis, kaip rankraštį, ir siunčiama kartu su rankraščiu.

Rankraščiai vietoje turi būti gauti š. m. **gegužės 20 d.** Konkurso komisija pasilieka teisę be kito atskiro atlyginimo spausdinti premijuotą veikalą ne tik **Karys**, bet ir išleisti atskirai.

Kariuomenės leidiniai

MŪSŲ ŽINYNAS XXVI T. NR. 108

Rašo: geod. inž. M. Ratautas apie Lietuvos kartografinius uždavinius ir darbus; gen. št. mjr. Dulksnys toliau aprašinėja taktikos temas vokiečių karininkams, besirengiantiems į generalio štabo tarnybas; A. Kučinskas nagrinėja Gedimino dinastijos kilmę; gen. št. pulk. lt. Černius supažindina su valstybės gynimu ir pokarine patvariaja fortifikacija; mjr. inž. Petkūnas aprašo kai kurias naujoviškas kėlimosi priemones ir būdus; kpt. Lučkauskas plačiai supažindina su radio bangų plitimu; kpt. Petrauskas ir Acus-Acukas kalba apie dujų generatorius automobilius.

Smulkesnieji straipsniai: Vokiečių vielų ryšių tarnybos instrukcija ir Lengvieji puskroviniai automobiliai kariuomenėje.

Kritikos ir bibliografijos skyriuje įdomiai paminėtas 4 p. L. K. M. pulko 15 m. sukaktuvių leidinys, ir reikšmingai nurodyta, kur to pulko istorijos pradžios reiktų ieškoti. Kalbant apie Lietuvos Aido ir Ryto numerius, kuriuose buvo paminėtos 15 mt. mūsų kariuomenės sukaktuvės (1933 m. XI. 23), rimto dėmesio kreipiama dėl klaidingų mūsų nepriklausomybės kovų ir pulkų veiksmų aprašymo. Pabrėžiama, kad neleistina kraipyti nei istoriškosioms datoms nei patys įvykiai, nes tokie netikslūs kautynių aprašymai esą negeistini.

Pulk. lt. vet. gyd. Mašanauskas. Arklių kaustymo vadovėlis, 2-sis pataisytas leidimas. Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. Kaunas, 1934 m. Kaina kariams 60 centų.

Šis vadovėlis skiriamas kalviams, besimokantiems arklių kaustytojo amato. Jis turi 62 pusl. ir yra 23×15,5 cm. didumo, paprastais viršeliais. Jame yra 76 įvairūs techniškai brėžiniai bei paveikslai.

Vadovėlio įžangoje autorius trumpai supažindina skaitytoją su arklių kanopų kaustymo reikalingumu ir įvairiais senovėje kaustymo bei kanopų priežiūros būdais. Pats vadovėlio turinys suskirstytas į penkias dalis. Pirmojoje dalyje kalbama apie patį arklių ir jo atskiras kūno dalis bei tų dalių pavadinimus; antrojoje apie įvairias pasagas ir jų darbimą; trečiojoje apie netaisyklingos eisenos arklių kaustymą; ketvirtojoje apie netaisyklingas kanopas ir penktojoje apie įvairias nesveikas kanopas ir jų kaustymą. Tuo būdu šis vadovėlis apima visas

pagrindines ir kiekvienam arklių kaustytojui būtinai reikalingas žinias. Todėl sakytas vadovėlis dėl savo pigumo ir naudingumo gali būti rekomenduojamas ne vien tik kalviams—arklių kaustytojams, bet ir šiaip kiekvienam kariui — ūkininkaičiui, kuriam, sugrįžus iš kariuomenės, rūpi kasdieninis gyvenimas.

Vadovėlis parašytas gera ir visiems lengvai suprantama kalba. Galima gauti vyr. št. spaudos ir švietimo skyriuje (Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė) ir Karo Veterinarijos Valdybos arklių kaustymo mokykloje (Kaunas I).

Virš. A. Valančius

Naujieji leidiniai

Dipl. fil. A. Charitas. Chederis, arba žydų pradžios mokykla. „Spaudos Fondo“ leidinys, 1934 m. 43 pusl. Kaina — 1,25 lt.

Šis veikalėlis yra atspausdintas iš žurnalo **Mokykla ir Gyvenimas** 1933 m. 4—12 nr. Jo tikslas arčiau supažindinti lietuvius su žydų kultūros lobiais ir parodyti, kaip augo ir plėtojosi žydų mokykla. Žinoma, veikalėlis naudingas, nes pravartų mums lietuviams, ypač mokytojams, geriau pažinti ne tik žydų būdą, bet ir kultūrą.

A. Kuprin'as. Sulamita. Išvertė S. Neris. „Spaudos Fondo“ leidinys, 1934 m. 107 pusl. Kaina — 1 lt.

Šiai savo meilės apysakai žinomas rusų rašytojas A. Kuprin'as siužetą paėmė iš Saliamono Giesmių Giesmės. Ir tarsi nauju ir stilium laikomasi tų Giesmių dvasios. Sulamita — tarsi moji paskutinė Saliamono mylimoji. Čia vaizduojama toji meilė ir žydų karaliaus Saliamono kai kurie gyvenimo bruožai.

Dr. Konstantinas Holl'is. Didžiųjų vyrų jaunystė. Išvertė Mykolas Genys. Šv. Kazimiero dr. jos leidinys, 1934 m. 264 pusl. Kaina 2 lt.

Visada įdomu pasiekti didžiuosius žmones, kaip gyveno, kovojo su visokiomis kliūtimis ir kaip, pagaliau, tą ar kitą tikslą savo gyvenime pasiekė, kaip ir kuo išgarsėjo. Šioje knygoje rasime aprašytus: šv. Pranciškų Salezietį, Juozapą Haydn'ą, šv. Klemensą Mirištą Hofbaner'į, Christofą v. Schmid'ą, André-Marie Ampère, Juozapą v. Görres, Klemensą Brentaną, šv. Joną Baptistą, Maria Viamney, Juozapą v. Eichendorff'ą,

Domininką Lakordaire, Juozapą von Fürich'a, Alban'a Stolz'a, Karolį de Montelembert'a, Wilheimą Emunuelį von Ketteler'į, Liudviką Windthost'a, Fridrichą Ozanam'a, Adolfą Kolping'a, Fridrichą Wilhelma Weber'į, Angelo Secchi, Garcia Moreno, Lonį Pasteur'į ir Joną Jannen'į.

Pradalgės. Trimėnesinis poezijos laikraštis 1 nr. Redaktorius ir leidėjas Bern. Brazdžionis (Mateikos g. 32, Kaunas). Prenumerata: 2 lt. Atskiras nr. — 50 ct.

Sis laikraštis, kaip patys leidėjai pasisako, skiriamas gryniosios poezijos, arba eilėraščių, mėgėjams. „Jei ilgiesi, imk, jei moki, mokykis, jei jauti, neužmiršk jautęs Bėk nuo poezijos, kaip nuo svetimo gaisro, jei ji tau nemaloni via doloris“ — taip apibrėžiama viename straipsnyje.

Pradžioje eina vien tik eilėraščiai, toliau straipsniai — gyvenimui padedant, Poeto spalva, Poezijos ir visuomenės išsiskyrimas — kuriuose keliamos mintys dėl poezijos ir poetų dalykų. Savo eilėraščių čia pasirodo: Gražina Tulauskaitė, Putinas — Mykolaitis, Henr. Radauskas, St. Anglickis, A. Vaičiulaitis, J. Liauda, V. Sirijos Gira, B. Rutkauskas.

KAS YRA ESPERANTO?

Esperanto yra neutrali tarptautinė pagalbinė kalba.

Esp. yra lengvai išmokstama. Tikrai 16 taisyklių be jokių išimčių. Kirtis visuomet ant priešpaskutinio skiemens. Rašyba fonetinė. Abėcėlėje tik 28 raidės. Žodžiai paimti iš svarbiausių Europos kalbų. Sakinių sudėtis paprasta. Žodžių nedaug, tačiau priešdėlių ir priesagų pagalba galima sudaryti nepaprastai daug reikalingų žodžių.

Esp. yra gyva kalba, nes nuolat gali būti papildoma naujais žodžiais.

Tūkstančiai žmonių ja kalba ir vartoja ją praktiškiems tikslams.

Per 100 įvairių kraštų radio stočių transliuoja Esperanto kalbą paskaitas ir t. t.

70 laikraščių reguliariai išleidžiama. 5000 literatūrinių veikalų yra išspausdinta Esp. kalboje.

Tautų S-ga rekomenduoja Esperanto; beveik visos tarptautinės mugės, ir daug didelių firmų ja naudojas.

Daugelis tarpt. organizacijų: paštininkų, geležinkelininkų, sportininkų ir t. t. jau vartoja Esp. Todėl tuojau pradėkime jos mokytis! Platesnes informacijas nemokamai teikia Edv. Medišauskas, Vydūno al. 8, Kaunas.

ŽUVYS IR PAUKŠČIAI VIETOJ LEMPOS

Šiaurės gyventojai dar ir dabar tebevartoja labai primitivines šviesos priemones, padirbtas iš žuvų ir paukščių. Tokias primitivines priemones tebevartoja Aliaskos gyventojai, kurie vietoj žvakių vartoja tam tikras žuvis, panašias į silkes. Minėtos žuvis išdžiovinamos ir savo riebumo dėka dega. Be to, charakteringa, kad jos dega be dūmų ir kvapo. Tosios išdžiovinotosios žuvies galvutė įkiša į butelį, o uodega uždegama, kuri gali degti net kelias valandas.

Kitur lempos vietoje vartoja paukštį. Tasai paukštis gyvena šaltuose kraštuose, pas kurį vasaros metu prisirenka riebalų, kurie galėtų išmaitinti žiemą. Tiejie riebalai, panašūs į alyvą, susirenka pagurklyje. Tie riebalai puikiai dega. Užmuštam paukščiui įstatomas koks nors dagtis ir uždegama. Tokia „lempa“ gali degti tiek, kiek gurklyje būna alyvos.

A. G-nis

Redakcijos atsakymai

Ažuolui. Savanoriai priimami naujokų ėmimo metu. Rudenį galėsi stoti. Kreipkitės į naujokų ėmimo komisiją.

J. Marmai. Fotografijas atidavėme „Trimitui“.

Os. Bangai. Nemačius rašinio niekuomet negalima spręsti, ar jis tiktu, ar ne.

J. Užburtuoliui. Dirbti bei rašyti „Karys“ visi gali, tik reikia mokėti arba gerai pažinti tas dalykas, apie kurį rašoma. Tamstos rašinys „Nakties žygis“ netinka, nes visai mekariškas.

M. Leskauskui. Tamstos atsiųsti dalykai netiks.

J. Žvelgaičiui. Jei rašiniai neįdėti, reiškia jie silpni ir „Kariui“ netinka. Ar rašyti, ar ne, čia jau Tamstos dalykas. Žinoma, jei geresnių straipsnių negalit parašyti, tuokart neverta.

Ats. M—kui. Abu rašiniai silpni ir neįdomūs, nes visai banališki — nieko naujo, aktyvesnio, rimtesnio.

Ad. Bagdonui. „Karys“ Tamstai išrašytas iki š. m. liepos 1 d. Atsiųstas rašinėlis silpnas — nedėsiame.

Petrui Žemalčiui. a) Norint surasti kokį asmenį, geriausia paskelbti spaudoje. Šiaip per ką nors sužinoti sunku. b) Honoraro tėra susidare tik 1 lt. 10 ct.

Klaidos atitaisymas

„Kario“ Nr. 8 pusl. 157 „Stud. sodininkai šauliškam darbe“ korespondencijoje vietoj žodžių „stud.“ turi būti „moksl.“, išskiriant tik vieną stud. Itomlenskį.

Galvosūkių 7 nr. sprendimas

MŪSŲ GALYBĖ NE TIK GINKLAI, BET ŠVIESA IR MOKSLAS

Gerai išsprendė šie asmenys: 1) L. Briedis (V. Š.); 2) j. p. P. Bėčius (pion. b.); 3) B. Augustinavičius (V.); 4) j. k. Č. Malinauskas (K. av.); 5) Pr. Zutelis (K.); 6) V. Paliušis (K.); 7) Bern. O-tas (Usn.); 8) eil. A. Gudelis (pion. b.); 9) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 10) v. p. Radavičius (ryš. b.); 11) gr. F. Lilionis (KPM); 12) j. p. St. Bačianskas (KPM); 13) J. Senikas (Pr.); 14) san. pusk. M. Grinius (1 p. p.); 15) v. s. p. J. Marė (KL); 16) j. p. Ign. Budrevičius (pion. b.); 17) M. Kisielius (Pg.); 18) j. s. p. J. Davailis (1 p. p.); 19) v. s. p. M. Skukauskas (1 gus. p.); 20) Br. Biteris (Als.); 21) K. Zutelis (K.); 22) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.); 23) M. Gaižutis (KT); 24) gr. V. Raila (ryš. b.); 25) v. p. J. Preibys (KPM).

Šiame rate trečią vietą laimėjo: **Vyr. št. civ. tarn. L. Briedis, 2 art. p. vyr. pusk. A. Kelmelis, Karo policijos mokyklos gr. Fabijonas Lilionis ir ryšių bataliono eil. Vytautas Raila.**

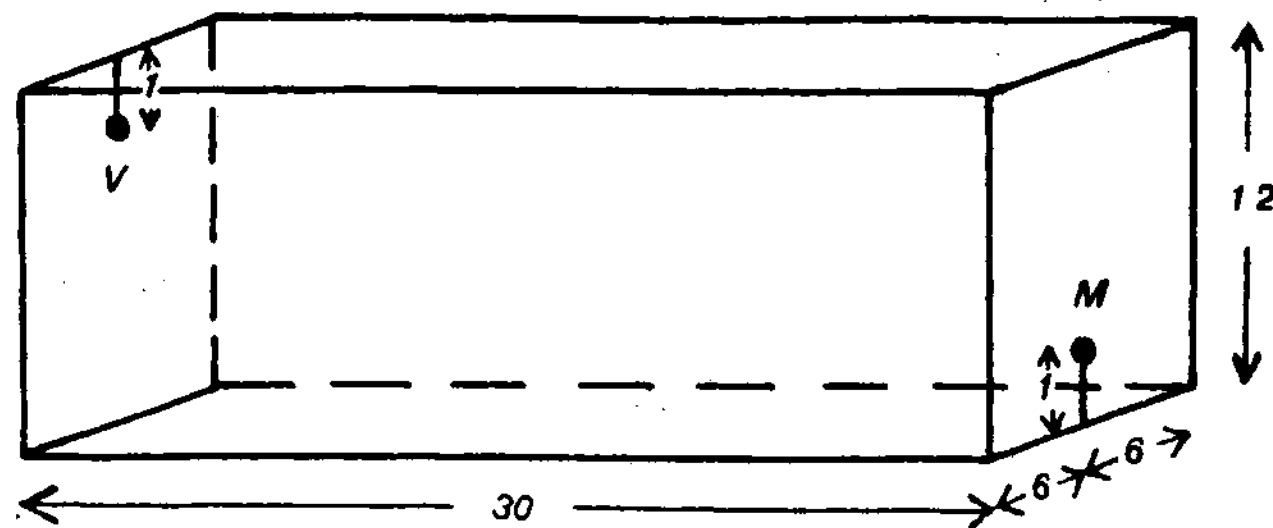
Dovanų knygomis gauna: 1) V. Paliušis įvairių knygų už 20 lt., 2) v. p. J. Preibys „Židinio“ komplektą, 3) j. p. Budrevičius ir 4) A. Bernotas „Kultūros“ komplektas; 5) j. s. p. Davailis: T. Vaitiekūno „Miškai ir žmonės“, J. Laužiko „Aplinka ir žmogus“, Br. Rasimavičiaus „Baltos ir mėlynos dainos“ ir C. Testore, S. J. „Baisių raudonodžių vadas“. 6) eil. A. Gudelis: Ernst Drouven, S. J. „Farmerių vaikai“, T. Vaitiekūno „Miškai ir žmonės“, Br. Rasimavičiaus „Baltos ir mėlynos dainos“, „Kovokime su nusikaltėliais“. 7) L. Briedis: Br. Buivydaitytės „Atversti lapai“. 8) v. p. A. Kelmelis: Vl. Skorupskio „Per aukas ir pasišventimą laimėjom“. 9) gr. F. Lilionis: A. Šalčiuvienės - Gustaitytės „Už jūrių marių“ ir 10) eil. V. Raila: „Vaižganto raštu“ XIX tomas.

Nuo galvosūkių Nr. 8 prasideda naujas ratas.

Galvosūkis 9 nr.

(vert. 3 tšk.)

Uždavinys

Salė turi 30 m ilgio, 12 m pločio ir 12 m aukščio. Vienoje salės galinėje sienoje, per jos vidurį, 1 m aukštyje nuo grindų tupi musė. Priešingoje sienoje, taip pat per vidurį, 1 m nuo lubų tupi voras (brėž.). Voras pamatė musę ir nurepliojo prie jos artimiausiu keliu. Rasti kelio kryptį ir ilgį. (Uždavinį sprendžiant, reikia žinoti geometrijos pradai).

Velykoms dovana

Vaikai iš tėvų, kaimiečiai bitininkai iš savo giminių inteligentų laukia Velykoms brangiausios jiems dovanos agr. J. Kriščiūno knygos „**Bitininkystė**“. Specialiai Velykų dovanoms knygos įrištos puošniais viršeliais (auksu spausdinta dirbtinė oda).

Išrašant iš Dotnuvos kaina 2 lt. Pinigai siųsti: **agr. J. Kriščiūnas, Dotnuva.**